SO KAHIYAT HAI SOORA (MONTHLY)
Volume 3 Issue 5
May 2017, S.A.S. Nagar (Mohali)

RNI Registration NO: PUNPUN/2015/61118

ਮਈ 2017
ਵੈਸਾਖ-ਜੇਠ
੫੪੯ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ
₹20

ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 'ਆਦਤਮ'

ਗੁਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ

ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਹਿਰ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ

1.	ਬੀਬੀ ਸਤਬੀਰ ਕੌਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	2100 ਰੁਪਏ
2.	ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	2000 ਰੁਪਏ
3.	ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰੇਲੀ	500 ਰੁਪਏ
4.	ਭਾਈ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	500 ਰੁਪਏ
5.	ਭਾਈ ਅਨੂਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ	200 ਰੁਪਏ
6.	ਭਾਈ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ	500 ਰੁਪਏ
7.	ਡਾ. ਮਨਬੀਰ ਸਿੰਘ ਫ਼ਗਵਾੜਾ	1500 ਰੁਪਏ
8.	ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ	500 ਰੁਪਏ
9.	ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਊਧਮਪੁਰ	500 ਰੁਪਏ
10.	ਭਾਈ ਸਿਮਰਨਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	100 ਰੁਪਏ
11.	ਭਾਈ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਨਸੂਰਵਾਲ	500 ਰੁਪਏ
12.	ਮਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ	200 ਰੁਪਏ
13.	ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੰਗਾ	500 ਰੁਪਏ
14.	ਭਾਈ ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	100 ਰੁਪਏ
15.	ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ	500 ਰੁਪਏ
16.	ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ (ਕੈਨੇਡਾ)	1000 ਰੁਪਏ
17.	ਭਾਈ ਕਵਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ	500 ਰੁਪਏ
	ਕੁੱਲ ਜੋੜ =	11,700 ਰੁਪਏ

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ 'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਲਈ ਚੰਦਾ ਅਤੇ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਬੈਂਕ ਜ਼ਰੀਏ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :

Name of Account:	SO KAHIYAT HAI SOORA
Name of Bank:	Bank of Baroda
Branch:	Sector 59, Mohali. (Punjab)
Account No:	36770200000150
Swift Code:	BARBINBBCHD
IFSC Code:	BARB0SECMOH

ਚੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ

'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਦੇ ਪਾਠਕ ਜਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ/ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮਾਂ ਮੌਕੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ/ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ/ ਬੈਂਕ ਖ਼ਾਤੇ ਵਿਚ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਚ ਜੇਕਰ ਆਪ ਚੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਾਇਆ ਭੇਜਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ : 93577-23874 'ਤੇ ਫ਼ੋਨ ਕਰਕੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ : +91-86990-23874 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

See Online Edition :
www.akjmagazine.com
www.facebook.com/skhsoora

ਹੁਣ 'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਤੁਸੀਂ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ www.akj.org 'ਤੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵੈੱਬਸਾਈਟ www.akj.org ਹੈ।

'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

੧. ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ – ਰੰਗਲੇ ਸੱਜਣ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟ੍ਰਸਟ, ਚੌਂਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ, ਨੇੜੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ।
ਭਾਈ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94173-08093

੨. ਅੰਬਾਲਾ - ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੇਜਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 094666-93516

੩. ਫ਼ਗਵਾੜਾ - ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 98786-23523

੪. ਜੰਮੂ - ਭਾਈ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ : 094193-13450

੫. ਮੋਗਾ - ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94633-41799

੬. ਬਠਿੰਡਾ - ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94632-14774

੭. ਪਟਿਆਲਾ - ਭਾਈ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਟੋਰ, ਦੁਕਾਨ ਨੰ : 15, ਗੁ. ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਮਾਰਕੀਟ, ਫ਼ੋਨ : 0175-2361415

੮. ਬਰੇਲੀ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) - ਡਾ. ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਫ਼ੋਨ : 098379-88530

੯. ਰੂਪਨਗਰ - ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 82880-05590

੧੦. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ - ਭਾਈ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 98728-18933

੧੧. ਲੁਧਿਆਣਾ- ਭਾਈ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94178- 57388
ਭਾਈ ਗੁਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 92161-29611

੧੨. ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ- ਭਾਈ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 95173-59786

੧੩. ਦਿੱਲੀ- ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਫ਼ੋਨ : 098111-14510
ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਨਿਹੰਗ) : 092125-79832

੧੪. ਮਾਨਸਾ - ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94643-55517.

੧੫. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ- ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : 94177-60601

੧੬. ਅਮਰੀਕਾ : ਸਿਆਟਲ- ਭਾਈ ਮਲਕੀਅਤ ਸਿੰਘ
ਫ਼ੋਨ : +1-253-682-9337
ਲਾਸਵੇਗਸ- ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +1-702-748-7372
ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ- ਭਾਈ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +1-310-600-9629
ਬੇਅ ਏਰੀਆ- ਭਾਈ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾਸੂਵਾਲ, ਫ਼ੋਨ : +1-209-624-9548
ਨਿਊਯਾਰਕ- ਭਾਈ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +1-732-887-7516

੧੭. ਆਸਟਰੇਲੀਆ- ਭਾਈ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,
ਵਿਕਟੋਰੀਆ, ਫ਼ੋਨ : 0-0430-539134

੧੮. ਡੈਨਮਾਰਕ-ਭਾਈ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਫ਼ੋਨ : +456-199-9854

੧੯. ਕੈਨੇਡਾ : ਟੋਰਾਂਟੋ- ਭਾਈ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +1-416-500-0610
ਵੈਨਕੂਵਰ- ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +1-604-764-4805

੨੦. ਯੂ.ਕੇ.-ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਫ਼ੋਨ : +44-779-595-0739

SO KAHIYAT HAI
SOORA
(Monthly)
RNI NO: PUNPUN/2015/61118
Volume 3 Issue 5

ਸਰਪ੍ਰਸਤ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ।

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ
ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ
ਭਾਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਫ਼ਗਵਾੜਾ
ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ
ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੁਧਿਆਣਾ
ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਤਵਾਲਾ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ
ਐਡਵੋਕੇਟ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ
ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ : 532, ਫ਼ੇਜ਼-3ਬੀ1, ਐੱਸ.ਏ.ਐੱਸ. ਨਗਰ, (ਮੋਹਾਲੀ) ਪਿੰਨ : 160059
ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ : 93177-53202

ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ
ਮਾਰਫ਼ਤ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ
ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲੋਨੀ,
ਸ਼੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਰੋਡ,
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ। ਪਿੰਨ : 140118
e-mail : akjmagzine@yahoo.com
ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ : +91-98780-70008
+91-94649-44440
(ਕੇਵਲ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ)

Printed & published by Satinder Pal Singh on behalf of Satinder Pal Singh, Printed at Majestic Printing Press Bay Shop No.7, Near Chawla Nursing Home Phase 7, S.A.S. Nagar Mohali and published from H. No 532, Phase-3B1, S.A.S. Nagar, Mohali.
EDITOR: TALWINDER SINGH BUTTAR

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਜਾਨਤ ਹੀ ਅਉਗਨੁ ਕਰੈ...

ਇਰਾਨ 'ਚ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਤ ਹਜ਼ਰਤ ਮਨਸੂਰ ਨੂੰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸ਼ਰ੍ਹੀਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ 'ਚ ਜਕੜ ਕੇ ਬਗਦਾਦ ਦੇ ਦਰਿਆ ਟਿਗਰੀ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ, ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਨਸੂਰ ਦੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ। ਮਜਬੂਰੀ-ਵੱਸ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮਨਸੂਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ। ਜਦੋਂ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮਨਸੂਰ ਦੇ ਗੁਰ-ਭਾਈ, 'ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂ ਬਕਰ ਸਿਬਲੀ' ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਬੜਾ ਦੁਚਿੱਤੀ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮਨਸੂਰ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹੀਅਤ ਦੀ ਨਾ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਅਵਸਥਾ 'ਮੁਕਾਮ-ਏ-ਵਹਾਦਤ' ਵਾਲਾ ਮਨਸੂਰ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਥਰ ਨਾ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹੀਅਤ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਤਵੇ ਦਾ ਡਰ ਸੀ। ਸਿਬਲੀ ਨੇ ਇਕ ਵਿਚਲਾ ਹੱਲ ਲੱਭ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਫੁੱਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਗੁਰ-ਭਾਈ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਫ਼ਕੀਰ ਮਨਸੂਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਦੇ 'ਅੱਲ੍ਹਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹ' ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਨਾਹ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਰ੍ਹੀਅਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਬਰ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਸਿਬਲੀ ਨੇ ਮਨਸੂਰ ਦੇ ਫੁੱਲ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਮਨਸੂਰ ਨੇ ਪੀੜ ਨਾਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਬਲੀ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ, ਜਿਸ ਮਨਸੂਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੀਅ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਫੁੱਲ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪੀੜ ਹੋਈ? ਰੱਬੀ ਫ਼ਕੀਰ ਮਨਸੂਰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਸਿਬਲੀ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਸਮਝਦਿਆਂ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, 'ਸਿਬਲੀ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਨਾਸਮਝ ਤੇ ਅਨਜਾਣ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਪੀੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਅੱਲ੍ਹਾ ਦਾ ਸੱਚਾ ਇਬਾਦਤਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਪਰ ਤੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਗਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਵਲੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਫੁੱਲ ਵੀ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤੜਫ਼ਾ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ, ਸਿਧਾਂਤ-ਹੀਣੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਰਬਰਾਹ ਕਿਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਗਲਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸੱਚੇ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਨਾ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਧਰਮੀ, ਗੁਣੀ-ਗਿਆਨੀ, ਅਨੁਭਵੀ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸਰਬਰਾਹ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਮਜਬੂਰਨ ਅਜਿਹਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਨ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰੱਬੀ ਰਹੱਸ ਅਤੇ ਠੀਕ-ਗਲਤ ਵਿਚਲੇ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਜਾਣਦਿਆਂ ਵੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਬਾਬਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਪਾਵਨ ਮਹਾਂਵਾਕ ਹੈ: ਕਬੀਰ ਮਨੁ ਜਾਨੈ ਸਭ ਬਾਤ ਜਾਨਤ ਹੀ ਅਉਗਨੁ ਕਰੈ ॥ (ਅੰਕ: ੧੩੭੬)

ਬੇਨਤੀ

ਹਥਲਾ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਤੁਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਨਾ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ।

ਚੰਦਾ

ਭਾਰਤ : ਸਾਲਾਨਾ 200 ਰੁਪਏ, ਤਿੰਨ ਸਾਲ 500 ਰੁਪਏ, ਪੰਜ ਸਾਲ 800 ਰੁਪਏ, ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ 2000 ਰੁਪਏ
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ : ਸਾਲਾਨਾ 2000 ਰੁਪਏ, ਉਮਰ ਭਰ ਲਈ 15,000 ਰੁਪਏ
ਚੰਦੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੀ।

ਜਾ ਕਉ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗੋ ਇਸੁ ਜੁਗ ਮਹਿ

ਅੰਕ : ੫ ਸਾਲ : ੩ ਮਈ ੨੦੧੭

ਵੈਸਾਖ-ਜੇਠ ੫੪੯ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ

ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ

‘ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ’ ਵਿਚ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪੂਰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ‘ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ’ ਜਾਂ ਜਥੇ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨਿਆਂਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ (ਮੁਹਾਲੀ) ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ

* ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ‘ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ’ ਲਈ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ, ਰੂਹਾਨੀ/ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ’ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ।
* ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ’ਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂ ਫ਼ਿਰ ਟਾਈਪ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 10 ਤਰੀਖ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।
* ਲੇਖ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੇ ਭੇਜੋ ਜੀ।
* ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਸਿਕ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪਾਠਕ ਜਨਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਲਾਭਦਾਇਕ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਸ਼ੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਾਹਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਸਵਾਗਤ ਕਰਾਂਗੇ।

> “ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਚੰਮ-ਸੱਚ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸਦਾ ਖਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚੰਮ-ਸੱਚ ਵਾਲੇ ਚੰਮ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚ ਗੜੁੰਦ ਮੋਏ ਕਦੀਂ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ, ਕੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ, ਕੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ, ਕੀ ਰੱਬ ਦਾ, ਕੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ? ਕਦੀਂ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੀ ਆਸ਼ਾ ਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਉਮੈਦ ਕਰਨੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ।
>
> -ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਗੁਰਮਤਿ ਗੌਰਵਤਾ ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	6
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ‘ਆਦਰਸ਼’ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	10
ਆਗੂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ? ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ	14
ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ’ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ	17
ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਭੋਰੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਕੰਵਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ	20
ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ	24
ਕਵਿਤਾ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੰਮੂ	26

ਮਃ ੩ ॥
ਭੇਖੀਅਗਨਿਨਬੁਝਈਚਿੰਤਾਹੈਮਨਮਾਹਿ ॥
ਵਰਮੀਮਾਰੀਸਾਪੁਨਮਰੈਤਿਉਨਿਗੁਰੇਕਰਮਕਮਾਹਿ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁਦਾਤਾਸੇਵੀਐਸਬਦੁਵਸੈਮਨਿਆਇ ॥
ਮਨੁਤਨੁਸੀਤਲੁਸਾਂਤਿਹੋਇਤ੍ਰਿਸਨਾਅਗਨਿਬੁਝਾਇ ॥
ਸੁਖਾਸਿਰਿਸਦਾਸੁਖੁਹੋਇਜਾਵਿਚਹੁਆਪੁਗਵਾਇ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿਉਦਾਸੀਸੋਕਰੇਜਿਸਚਿਰਹੈਲਿਵਲਾਇ ॥
ਚਿੰਤਾਮੂਲਿਨਹੋਵਈਹਰਿਨਾਮਿਰਜਾਆਘਾਇ ॥
ਨਾਨਕਨਾਮਬਿਨਾਨਹਛੂਟੀਐਹਉਮੈਪਚਹਿਪਚਾਇ ॥੨ ॥
(ਵਡਹੰਸ ਕੀ ਵਾਰ ਮਹਲਾ ੪... ਅੰਕ : ੫੮੮)

ਅਰਥ ਵਿਚਾਰ

(ਕੇਵਲ) ਭੇਖ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਗਨਿ (ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਆਦਿ) ਨਹੀਂ ਬੁਝਦੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਵਰਮੀ (ਸੱਪ ਦੀ ਪੈੜ) ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਸੱਪ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਇਵੇਂ ਨਿਗੁਰੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਕਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਤਾ ਸੇਵਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਸੀਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਗਨਿ ਬੁਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵਿਚੋਂ ਆਪਾ ਗਵਾਇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ) ਉਦਾਸੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਦੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਚ ਵਿਚ (ਭਾਵ ਨਾਮ ਵਿਚ) ਲਿਵ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਹਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਰੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਘਾਇ (ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ) ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ "ਨਾਨਕ" ਮੋਹਰ ਛਾਪ ਲਾ ਕੇ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਛੁਟ ਸਕੀਦਾ ਅਤੇ ਜੀਵ ਹਉਮੈ ਵਿਚ ਸੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਦੇ ਹਨ (ਪਚਹਿ ਪਚਾਇ)।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਡਹੰਸ ਕੀ ਵਾਰ ਵਿਚਲੇ ਇਸ ਸਲੋਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੀ ਪੰਕਤੀ ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਨਹੀਂ ਬੁਝ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਆਦਿ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਭੇਖ ਤਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੇਵ ਕੇ, ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਸਾਉਂਦੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਈਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਬੰਦਿ-ਖਲਾਸੀ ਬੰਦ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜਨ ਸਜ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਹਿਤ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ (ਕੇਵਲ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਸੌਖੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਨਹੀਂ), ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ। ਜਦੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਇਸ ਬਿਧਿ ਰਹਿਤ ਰੱਖ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿਗੁਣ ਰੂਪੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਅਗਨਿ ਨਹੀਂ ਬੁਝ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਆਦਿ ਰੋਗ ਉਸ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ।

ਅੱਜ ਕਲਿਜੁਗ ਦਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਵੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਨ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜੁੱਟਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਗਿਣਤੀ ਕੇਵਲ ਭੇਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਯਾਬ (ਦੁਰਲੱਭ) ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਰਵਿਰਤੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਕਮਲ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮੁਰਗਾਈ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਭਿੱਜਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਪਰ ਮਾਇਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿ ਹੀ ਮੋਹਣੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਖੂਬੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ "ਗੁਰਮੁਖਿ ਉਦਾਸੀ ਸੋ ਕਰੇ ਜਿ ਸਚਿ ਰਹੈ ਲਿਵ ਲਾਇ॥" ਭਾਵ ਸੋ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਿ, ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਹੀਂ ਉਦਾਸੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਚਿ (ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ) ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਲਿਵ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਤ੍ਰੈਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਅਪਰੰਪਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਉਥੇ ਪਦ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੁਰਤੀ-ਬਿਰਤੀ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰਿ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉਪਰ ਮਾਇਆ ਵਿਆਪ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਪੁੱਗ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਨਾਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਨੇ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਨਾਮ ਨਾਲ ਚਿੱਤ ਲਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਰਵਿਰਤੀ ਕਰਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਕੇ, ਗੁਰਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ।▬

ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ, ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਮੰਡਨ ਤੇ ਮਨਮਤਿ ਖੰਡਨ' ਅਰਥਾਤ 'ਗੁਰਮਤਿ ਗੌਰਵਤਾ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਕੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ 'ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ' ਦੇ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ 'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਲੜੀਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ, ਪਾਠਕ ਜਨ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ-ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣਗੇ।

-ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੱਚਾ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਧਰਮ

ਅਰਥਾਤ

ਗੁਰਮਤਿ ਗੌਰਵਤਾ

ਗੁਰਮਤਿ ਮੰਡਨ ਤੇ ਮਨਮਤਿ ਖੰਡਨ ਹੈ

੧. ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੇ ਅਰਥ

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਦੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਵੇਦੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ॥
ਗੁਰੁ ਈਸਰੁ ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ ਬਰਮਾ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ॥...੫॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਏਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਖੇ "ਗੁਰਮੁਖਿ" ਪਦ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਵਾਚਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧ ਹੈ- "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਨਾਮੁ (ਗੁਰਮੁਖਿ) ਹੀ ਨਾਦ ਹੈ, "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" ਨਾਮ ਹੀ ਵੇਦ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਸਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। "ਵਾਹਿਗੁਰੂ" (ਗੁਰੂ) ਹੀ ਈਸਰੁ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਬਰ੍ਹਮਾ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਲਖਸ਼ਮੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਦ ਗੁਰੁ ਗੋਰਖੁ ਅਤੇ ਬਰ੍ਹਮਾ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਆਨਮਤੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਬਰ੍ਹਮਾ,

ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਵਿਸ਼ਨੂ, ਮਹੇਸ਼ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਮਨੌਤੀ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਲਛਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਪਰਵਾਨ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਹੀ ਗੁਰੂ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਧਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ, ਅਰਥਾਤ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਮੰਤਰ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਵੇਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਨਾਦ ਵੇਦ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਦ ਹੈ ਨਾ ਵੇਦ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਨਾਦ ਨਾ ਹੀ ਵੇਦ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹਨ। ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਿਕਟ ਗੁਰੂ ਹੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਹੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹੀ ਪਾਰਬਤੀ ਮਾਈ ਹੈ। ਬਸ, ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਹੀ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰਮਤਿ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਭ ਆਨ-ਮਤਿ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਖ ਹਰਗਿਜ਼ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ।

ਗੁਰਾ ਇਕ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ॥
ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਕਾ ਇਕੁ ਦਾਤਾ ਸੋ ਮੈ ਵਿਸਰਿ ਨ ਜਾਈ॥੫॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰਾਂ, ਭਾਵ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਏਹੀ ਇਕ ਗੁਰਮਤਿ ਗੱਲ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੁਝਾਇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਭਨਾਂ ਜੀਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵਿਸਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

੨. ਨਾਮ ਦਾ ਸੁਣਨਾ

ਸੁਣਿਐ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਇੰਦੁ॥ ਸੁਣਿਐ ਮੁਖਿ ਸਾਲਾਹਣ ਮੰਦੁ॥

ਸੁਣਿਐ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਤਨਿ ਭੇਦ॥ ਸੁਣਿਐ ਸਾਸਤ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਵੇਦ॥....੯॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕਰਕੇ (ਮਨ ਬਚਨ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕੀਤਿਆਂ) ਸ਼ਿਵਜੀ, ਬਰ੍ਹਮਾ ਤੇ ਇੰਦਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਨ, ਗੁਰਮੁਖਿ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਤੁਛ ਮਾਤਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇਹਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਸਿਫ਼ਤ ਸਾਲਾਹ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਅਭਿਆਸ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਮਈ ਅਭਿਆਸ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਖੇ ਸਵਾਸ ਸਵਾਸ ਲੀਨ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਉਤਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਨਾਮ-ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਤੱਤ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਜੋਗ ਜੁਗਤੀ ਦਾ ਭੇਤ ਕਾਇਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜ਼ਹੂਰ ਪਜ਼ੀਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਠ-ਯੋਗ ਦੀਆਂ ਆਨਮਤ ਜੁਗਤੀਆਂ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿਖ ਜਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕੀਤਿਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਤੱਤ ਜੁਗਤਿ ਜੋਗੀਸ਼ਰ ਬਣਿਆਂ ਆਨਮਤੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ, ਵੇਦ, ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਭੀ ਪਾਜ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਬ੍ਰਿਧੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਧਰਿਆ ਪਿਆ। ਸਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਵੇਦ ਦੇ ਸਦਾ ਅਭਿਆਸ-ਸਰੋਤੇ ਬਣ ਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਦ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ-ਸੁਣਨ-ਘੋਖਣ ਦੀ ਅਕਾਂਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਪਜਦੀ।

ਸੁਣਿਐ ਅਠਸਠਿ ਕਾ ਇਸਨਾਨੁ॥....੧੦॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ-ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਨਿਧਿਆਸਣ ਕਰਨਹਾਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਅਭਿਆਸੀ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਅਠਾਹਠ (ਅਠਸਠਿ) ਤੀਰਥਾਂ ਦਾ ਮੱਜਨੀ ਮਹਾਤਮ ਸੰਜੋਗਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨਮਤੀ ਤੀਰਥਾਂ ਵਿਖੇ ਨ੍ਹਾਵਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਫੁਰਨ ਹੁੰਦੀ।

ਸੁਣਿਐ ਸੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਿਸਾਹ॥...੧੧॥ (ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਮਤਿ-ਦੀਖਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਮੰਨਣ ਨਿਧਿਆਸਣ ਕਰਨਹਾਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਨੌਤੀ ਐਸੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿਸ ਦੇ ਅਗੇ ਸ਼ੇਖ ਪੀਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਮਨੌਤੀ ਹੇਚ ਹੈ, ਭਾਵ, ਯਵਨ ਮਤ ਅਵਲੰਬੀ ਪੀਰ ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਸ਼ੇਖ ਮੁਸ਼ਾਇਖ਼, ਔਲੀਏ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਰਦੀਖਿਆ ਲੈਣਹਾਰਿਆਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਰਤਬਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਵਨ ਮਤ ਅਵਲੰਬੀ ਪੀਰਾਂ ਪੈਗ਼ੰਬਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

੩. ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ

ਵੇਲ ਨ ਪਾਈਆ ਪੰਡਤੀ ਜਿ ਹੋਵੈ ਲੇਖੁ ਪੁਰਾਣੁ॥
ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਦੀਆ ਜਿ ਲਿਖਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ॥
ਥਿਤਿ ਵਾਰੁ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੈ ਰੁਤਿ ਮਾਹੁ ਨਾ ਕੋਈ॥
ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ॥...੨੧॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਬੇਦ-ਵੇਤਾ ਪੰਡਤਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜੇ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣਿਕ ਲੇਖ ਹੈ ਭੀ ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਕਾ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ, ਬੜੇ ਬੜੇ ਵੇਦ-ਜਾਣੂੰ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਭੀ ਅਜ ਤਾਈਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਵੇਲਾ (ਘੜੀ) ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਹਿ ਸਕਣ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਖ਼ਾਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਮਗ਼ਜ਼ੋਲੀਆਂ ਮਾਰਨ ਵਿਚ ਵੇਦਵੇਤਾ ਪੁਰਾਣ ਪੰਡਤ ਰੁਝੇ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਵੇਲ' ਪਦ ਦਾ ਲਲਾ ਮੁਕਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਏਥੇ ਏਹ ਪਦ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਵਾਚਕ ਹੈ, ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਏਸ ਨਾਂਵ (noun) ਦੀ ਕਿਰਿਆ, 'ਪਾਈਆ' ਭੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਦ ਦੇ ਈੜੀ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੁਰਾਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਖ਼ਾਸ ਲੇਖ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਹਾਰੇ ਕਾਜ਼ੀਆਂ ਨੇ ਭੀ ਇਸ ਖ਼ਾਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਨਿਸਚੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਣ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਵਕਤ ਕੁਦਰਤੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਬਣਤਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਵੇਦ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਮਤ ਦੋਏ ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦਾ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਵਲੋਂ ਕਾਸਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਵੇਂ ਫ਼ਾਲਤੂ ਮਗ਼ਜ਼ ਮਾਰਨ ਦਾ ਹੀ ਵਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋਗ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਜਾਣੂ ਵਡੇ ਤੋਂ ਵਡਾ ਜੋਗੀ ਜਨ ਭੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ-ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਅਰੰਭ-ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਥਿਤਿ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਥਿਤਿ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਦਿਨ (ਵਾਰੁ) ਕੁਦਰਤ ਸਾਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਭੀ ਰੁਤਿ (ਮੌਸਮ) ਮਾਹੁ (ਮਹੀਨਾ) ਦਾ ਥਹੁ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਿਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੱਚਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਰਤਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਰਨਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਸਾਜਣਹਾਰ, ਰਚਨਾ ਰਚਨਹਾਰ ਹੈ, ਉਹੀ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ਜਾਣੇ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ।ਨਾ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਇਸ ਖਲਜਗਣ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਦਰ ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੁਢ ਅੰਤ ਬਾਰੇ ਸਿਰ-ਖਪਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੁਰਮਤਿ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਕਾਦਰੇ ਮੁਤਲਿਕ ਦੀ ਪਵਿਤਰ ਹਸਤੀ ਜ਼ਾਤੇ ਪਾਕ ਦਾ ਅਪਰੋਖਸ਼ (ਪਰਤੱਖ) ਗਿਆਨ ਵਾਲਾ ਇਲਮੁਲ-ਗ਼ੈਬੀ, ਹਕੀਕਤੀ ਨੀਸ਼ਾਨ ਲਭਣਾ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ) ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਆਨਮਤਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਅਬੇ ਤਬੇ ਦੀਆਂ ਅਫਰਾਊ ਫ਼ਾਲਤੂ ਸਹਿਸ ਸਿਆਣਪੀ ਅਕਲੀ ਘਾੜਤ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਦਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਓੜਕ ਓੜਕ ਭਾਲਿ ਥਕੇ ਵੇਦ ਕਹਨਿ ਇਕ ਵਾਤ॥
ਸਹਸ ਅਠਾਰਹ ਕਹਨਿ ਕਤੇਬਾ ਅਸੁਲੂ ਇਕੁ ਧਾਤੁ॥...੨੨॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਥਹੁ-ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ, ਉਹ (ਵੇਦ) ਇਹੀ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਥਥੇਰਾ ਉਹ ਭਾਲ ਥਕੇ ਹਨ, ਓੜਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਿਕ ਯਵਨੀ ਮਤ ਦੇ ਲੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਅਠਾਰ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਆਲਮ (ਤਬਕੇ) ਹਨ, ਵੇਦ-ਕਤੇਬੀ ਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸਭ ਫੋਕਟ ਯਕੜ-ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਤਾਂ ਇਕੋ ਅਸਲੇ ਵਾਲੇ ਤੱਤ-ਸਾਰ ਮਸਲੇ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਉਤੇ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਤੱਤਪਰ ਹੈ। ਵੇਦ-ਅਵਲੰਬੀ ਮਤ ਮਤੀਸ਼ਰ "ਵੇਦ ਕਹਨਿ ਇਕ ਵਾਤ" ਰੂਪੀ ਅਧ-ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਜੋ ਇਹ ਅਰਥ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਵੇਦ ਹੀ ਇਕ ਠਿਕਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਠਿਕਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦੇ ਤਾਂ ਭਾਲ ਥਕੇ ਵਾਲੀ ਸਿਰ-ਖਪਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਦੇ ? ਬੇਦ ਤਾਂ ਹੰਭ ਕੇ ਇਕ ਇਹੋ ਗੱਲ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਓੜਕ ਨੂੰ ਭਾਲ ਕੇ ਥਕ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੇ ਉਪਰ ਲਿਖੀ ਅਧ-ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹਰਗਿਜ਼ ਹਰਗਿਜ਼ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਨਿਊਣਤਾ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

੪. ਅਮੁਲੋ ਅਮੁਲੁ ਆਖਿਆ ਨ ਜਾਇ

ਅਮੁਲੋ ਅਮੁਲੁ ਆਖਿਆ ਨ ਜਾਇ॥ ਆਖਿ ਆਖਿ ਰਹੇ ਲਿਵ ਲਾਇ॥
ਆਖਹਿ ਵੇਦ ਪਾਠ ਪੁਰਾਣ॥ ਆਖਹਿ ਪੜੇ ਕਰਹਿ ਵਖਿਆਣ॥
ਆਖਹਿ ਬਰਮੇ ਆਖਹਿ ਇੰਦ॥ ਆਖਹਿ ਗੋਪੀ ਤੈ ਗੋਵਿੰਦ॥
ਆਖਹਿ ਈਸਰ ਆਖਹਿ ਸਿਧ॥ ਆਖਹਿ ਕੇਤੇ ਕੀਤੇ ਬੁਧ॥
ਆਖਹਿ ਦਾਨਵ ਆਖਹਿ ਦੇਵ॥ ਆਖਹਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਸੇਵ॥
ਕੇਤੇ ਆਖਹਿ ਆਖਣਿ ਪਾਹਿ॥ ਕੇਤੇ ਕਹਿ ਕਹਿ ਉਠਿ ਉਠਿ ਜਾਹਿ॥
ਏਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਰਿ ਕਰੇਹਿ॥ ਤਾ ਆਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਕੇਈ ਕੇਇ॥...੨੬॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ-ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਭੀ ਆਨਮਤੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੇਦ-ਪਾਠ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਹੀ ਸਿਧ ਹੋਈ ਹੈ, ਬਿਧੀ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਨਮਤੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ, ਵਖਿਆਨਣ ਵਾਲੇ, ਬਰ੍ਹਮਾ, ਇੰਦਰ ਆਦਿਕ, ਗੋਪੀ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ (ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ) ਆਦਿਕ, ਮਹਾਂਦੇਉ ਸਿਧ ਆਦਿਕ ਸਭ ਨਖਿਧ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਬੁਧ ਆਦਿਕ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਮਹਿਜ਼ ਕਿਆਸ-ਅਰਾਈਆਂ ਤੇ ਨਿਜ-ਬੁਧ ਅਲਪਗਤਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਆਖਣ ਵਿਚ ਕਾਸਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਦਾਨੌ ਦੇਵਤੇ, ਸੁਰ, ਨਰ, ਮੁਨ, ਜਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਆਖਣਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਭੀ ਅਸਲੀ ਬਾਤ ਆਖਣੋਂ ਥੋਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਬਥੇਰੇ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਹੰਭ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਉਠ ਗਏ। ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜੰਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਪੱਗ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬੱਗ ਕਰਤੇ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕੁਝ ਭੀ ਭੇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਤਾਂ ਇਹੋ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰਤਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਜੇਵਡੁ ਭਾਵੈ ਤੇਵਡੁ ਹੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਜਾਣੈ ਸਾਚਾ ਸੋਇ॥...੨੬॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰਮਤਿ ਦਵਾਰਾ ਇਹ ਭੀ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਮਾਕਤੀ ਪੁਰਸ਼, ਸਰਬੱਗ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਾਹੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰ ਗਾਵਾਰਾਂ ਗਾਵਾਰ ਤੇ ਮਹਾਂ ਬੋਲ-ਵਿਗਾੜ ਹੈ, ਭਾਵ, ਗਵਾਰਾਂ ਸਿਰ ਗਵਾਰ ਹੈ।

ਗਾਵਹਿ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਦੇਵੀ ਸੋਹਨਿ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ॥
ਗਾਵਹਿ ਇੰਦ ਇਦਾਸਣਿ ਬੈਠੇ ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਿ ਨਾਲੇ॥
ਗਾਵਹਿ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰਿ ਗਾਵਨਿ ਸਾਧ ਵਿਚਾਰੇ॥
ਗਾਵਨਿ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਗਾਵਹਿ ਵੀਰ ਕਰਾਰੇ॥
ਗਾਵਨਿ ਪੰਡਿਤ ਪੜਨਿ ਰਖੀਸਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ॥
ਗਾਵਹਿ ਮੋਹਣੀਆ ਮਨੁ ਮੋਹਨਿ ਸੁਰਗਾ ਮਛ ਪਇਆਲੇ॥
ਗਾਵਨਿ ਰਤਨ ਉਪਾਏ ਤੇਰੇ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਲੇ॥
ਗਾਵਹਿ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ ਗਾਵਹਿ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ॥
ਗਾਵਹਿ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਵਰਭੰਡਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਖੇ ਧਾਰੇ॥....੨੭॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਈਸ਼ਰ, ਬਰ੍ਹਮਾ, ਆਦਿਕ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ, ਕਰਤੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਾਜੇ ਸਵਾਰੇ ਹੋਏ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਗਾਵਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਹੇ ਅਕਾਲ! ਤੈਨੂੰ ਗਾਂਵਦੇ ਹਨ। ਇੰਦ੍ਰਾਸਣਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤੇਰੇ ਸਾਜੇ ਹੋਇ ਇੰਦਰ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਮਨੋ-ਭਾਵਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੈਨੂੰ ਸਲਾਹੁੰਦੇ ਸਿਫਤਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਿਧ, ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ ਸਮਾਧੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਮਾਧਤ ਹੋਏ ਹੋਏ, ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਭੇਖੀ ਸਾਧ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਉਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਤੈਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ, ਸਲਾਹੁੰਦੇ, ਕਥਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਣਗਿਣਤ ਹੀ ਜਤੀ, ਤਪੀ, ਸੰਤੋਖੀ ਅਤੇ ਵੀਰ ਬਹਾਦਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹਾਦਰੀਆਂ, ਜਤ-ਪੁਣੇ, ਸਤ-ਪੁਣੇ, ਸੰਤੋਖ-ਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਨਿਤ ਅਲਾਉਣੀਆਂ ਅਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਅਨਮਤੀ ਬੇਦ-ਵੇਤਾ ਪੰਡਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਤੈਨੂੰ ਮਨ-ਉਕਤ ਗਾਉਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਹੀ ਮਾਤ ਲੋਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਗਾਂ ਪਾਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨ-ਮੋਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੋਹਣੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਸਤਤੀ ਸਤੋਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਤੇਰੇ ਉਪਾਏ ਹੋਏ ਅਨੇਕਾਂ ਰਤਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾ, ਧਨੰਤਰ, ਕਾਮਧੇਨ ਆਦਿਕ ਸਣੇ ਆਨਮਤੀ ਅਠਾਹਠ ਹੀ ਤੀਰਥਾਂ ਅਤੇ ਆਨਮਤੀ-ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਤੈਨੂੰ ਗਾਵਣ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰੇ ਖਾਣੀਆਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰੇ ਭੀ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਗਾਵਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੇਰੇ ਹੀ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਦੇਵ-ਲੋਕ ਨਿਵਾਸੀ, ਖੰਡਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਲੋਗ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਗਾਂਵਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਰੰਤੂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਗਾਵਣੀ ਗਾਵਣਹਾਰ ਰਸੀਏ ਤੇਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਤ ਜਨ ਹੀ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਕਿ **''ਸੇਈ ਤੁਧੁਨੋ ਗਾਵਹਿ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵਨਿ ਰਤੇ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ॥...੨੭॥''** **(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)** ਵਾਲੀ ਗੁਰਵਾਕ-ਤੁਕ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਭੀ ਇਹੀ ਭਾਵ ਬਿਦਤਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰ ਦਸੇ ਰਸੀਏ ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੇਤੇ ਹੀ ਤੇਰੇ ਉਪਾਏ ਹੋਏ ਜੀਉ ਜੰਤ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਗਾਵਣੀਆਂ ਤੈਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੇ ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਚਿਤ ਵਿਚ ਨ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਵੀਚਾਰਨੀ ਹੈ, ਯਥਾ:

ਹੋਰਿ ਕੇਤੇ ਗਾਵਨਿ ਸੇ ਮੈ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਨਿ ਨਾਨਕੁ ਕਿਆ ਵੀਚਾਰੇ॥....॥੨੭॥ **(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)**

ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਦੀ ਗਾਵੀ ਸੁਣੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਥਾਏਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਗਾਵਿਆ ਹੋਇਆ ਏਥੇ ਕਮਾਣਾ ਅਗੇ ਦਰਗਾਹੇ ਲੇਖੇ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਆਨਮਤ ਵੇਦਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ, ਕੁਰਾਣਾਂ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਪਾਈ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਭੀ ਥਾਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਲੇਖੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਕੁਲੇਖੇ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

੫. ਜੋਗੀ ਕੌਣ ਹਨ ?

ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ ਸਰਮੁ ਪਤੁ ਝੋਲੀ ਧਿਆਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਬਿਭੂਤਿ॥
ਖਿੰਥਾ ਕਾਲੁ ਕੁਆਰੀ ਕਾਇਆ ਜੁਗਤਿ ਡੰਡਾ ਪਰਤੀਤਿ॥
ਆਈ ਪੰਥੀ ਸਗਲ ਜਮਾਤੀ ਮਨਿ ਜੀਤੈ ਜਗੁ ਜੀਤੁ॥

ਆਦੇਸੁ ਤਿਸੈ ਆਦੇਸੁ ॥
ਆਦਿ ਅਨੀਲੁ ਅਨਾਦਿ ਅਨਾਹਤਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ ਵੇਸੁ ॥੨੬ ॥
(ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ)

ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਅੰਦਰ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ-ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਿਧ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਪਖੰਡ-ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਨਿਖੇਧ ਕਰ ਕੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਆਨਮਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਧੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਪਰਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੰਨ-ਪਾਟੇ ਜੋਗੀ ਕੰਨ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਇਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਯੋਗ ਕਰਮ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਉਪਦੇਸ਼ਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਕੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਥਾਉਂ ਸੰਤੋਖ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਵੋ, ਸੰਤੋਖ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਸੰਤੋਖ ਧਾਰਨ ਲਈ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੇਦਨ ਦੇ ਥਾਉਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖ਼ਾਹਸ਼ਾਂ (ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ) ਦਾ ਛੇਦਨ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਖੱਪਰ ਤੇ ਝੋਲੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਧਾਰ ਕੇ ਜੋਗੀ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਦੇ ਥਾਉਂ, ਉਦਮ (ਸਰਮ) ਦਾ ਖੱਪਰ ਅਤੇ ਉਦਮ ਦੀ ਝੋਲੀ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਸੁਆਹ (ਬਿਭੂਤੀ) ਮਲ ਕੇ ਜੋਗੀ ਬਣਿਆਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰਦਾ।

ਸੱਚੇ ਜੋਗੀ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਉਦਮ ਧਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪੀ ਨਾਮ ਦੀ ਸੱਚੀ ਬਿਭੂਤੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਤੇ ਅੰਗ ਅੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਲਦੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਜੁਟਣ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਜੁਟਣ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸੀ-ਜੋਗੀ ਸੰਸਾਰੀ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਤੇ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਖਚਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਾਂ (ਕਰਤਬਾਂ) ਤੋਂ ਸਦਾ ਉਪਰਾਮ ਹੋਣ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਕਾਲ (ਮੌਤ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖੜੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਕੱਚੇ ਜੋਗੀ ਕਫ਼ਨੀ (ਖਿੰਥਾ) ਦੇ ਵੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਨਾ ਹੀ ਯੋਗ-ਸਾਧਨਾ ਮੰਨੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ੁਰਮਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਲ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਿਰ ਤੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਖਿੰਥਾ ਦਾ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰੋ, ਦੇਹੀ (ਕਾਇਆਂ) ਕੂੜ ਕਪਟ ਵੇਸ-ਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸੋਧ-ਪਵਿਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਵਿਤਰ ਤੇ ਕੰਚਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਵਿਤਰ ਆਚਰਣ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਵਾਰਪੁਣਾ ਧਾਰਨ ਕਰੋ।

ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਆਚਾਰ-ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਤੇ ਕੰਚਨ-ਵੰਨੀ ਕਾਇਆਂ ਦਾ ਕਵਾਰਪੁਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਉਪਰ ਸੱਚੀ ਨਿਸਚੇ-ਮਈ-ਪ੍ਰਤੀਤ-ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਲਿਆਉਣਾ ਹੀ ਸਚੜੇ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਉਦਾਸ ਗੁਰਮੁਖ ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਜੁਗਤੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਜੁਗਤੀਸ਼ਰ ਬਣ ਕੇ ਸੱਚੇ ਜੋਗੀ ਸਦਾਈਦਾ ਹੈ। ਡੰਡਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸਾਧ-ਜੋਗ-ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਮਈ ਡੰਡਾ ਧਾਰਨ ਕਰੋ, ਜੋਗੀਓ! ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਪੰਥਾਂ (ਮਾਰਗਾਂ) ਵਿਚੋਂ ਆਈ ਪੰਥੀ ਨਾਮੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਦੇ ਥਾਉਂ ਸਗਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਹਿਨ-ਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਵਰਤਾਉ ਰਖਣ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਾਰੋ।

ਇਸ ਬਿਧਿ, ਕੇਵਲ ਇਸ ਬਿਧਿ ਹੀ ਮਨ ਜਿਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨ ਜਿਤ ਕੇ ਜਗਤ ਜਿਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਸਹਿਨ-ਸ਼ੀਲਤਾ ਰਵਾ ਰਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸੱਚੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਰਵਾਦਾਰੀ ਰਖਣ ਲਈ ਸੱਚਾ ਗੁਰਮਤਿ ਆਈ ਪੰਥ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਤੁਸਾਡੀ ਮਨਮਤਿ-ਮਈ ਕੱਚੀ ਪੁਕਾਰ 'ਆਦੇਸ' 'ਆਦੇਸ' ਦੇ ਥਾਉਂ ਸਚੜੇ "ਆਦਿ ਅਨੀਲੁ ਅਨਾਦਿ ਅਨਾਹਤਿ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਏਕੋ ਵੇਸੁ", ਵਾਲੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ-ਭਗਤੀ ਵਾਲਾ ਸਦੀਵੀ ਅਵਾਹਨ ਆਦੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰੋ।

ਸਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਚਾਰਨ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਹੋਰ ਕੋਈ (ਅਵਾਹਨ) ਉਚਾਰਨ ਆਦੇਸ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਨੀਲ ਸੰਖ ਆਦਿ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਨੀਲ ਅਨਗਿਣਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਰ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ। ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਨਾਦਿ ਹਸਤੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨਾਦਿ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਕਦੇ ਭੀ ਰਹਿਤ ਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਅਨਾਹਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਵਿਖੇ ਇਕੋ ਅਸਥਿਰ ਵੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰੀ ਰਖਦਾ ਹੈ।

ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਨਿੰਨ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਪੂਰਨ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਧਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਦਾ ਏਸੇ ਇਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਨਿਚਲੀ ਆਨਮਤਿ ਅਗਿਆਨ ਭੁਗਤ ਸਭ ਨਿਖੇਧਤ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਭਗਤੀ, ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਸੱਚੇ ਗਿਆਨ-ਮਈ ਭੋਜਨ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੁਗਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਦਰਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਏਕ ਜੀਵ ਮਾਤਰ ਉਤੇ ਦਇਆ ਕਰਨੀ ਹੀ ਸੱਚੇ ਭੰਡਾਰੇ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਭੰਡਾਰਣ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੋ, ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਤੁਸੀਂ ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਜੋ ਘਰ ਘਰ, ਦਰ ਦਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਝੂਠੇ ਤੇ ਬਨਾਵਟੀ ਨਾਦ ਬਜਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਦੇ ਥਾਉਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ ਸਚਾ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਘਟ ਘਟ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਬਜਾਈ ਜਾਣਾ ਹੀ ਸੱਚੀ ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਹੈ। "ਭੁਗਤਿ ਗਿਆਨੁ ਦਇਆ ਭੰਡਾਰਣਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਜਹਿ ਨਾਦ॥...੨੯॥ " (ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ) ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਹੇ ਜੋਗੀਓ! ਆਪਣੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਥ ਕੇ ਨਾਥ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਰਿੱਧੀ ਸਿੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸਭ ਕੂੜ ਕਪਟ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਨਾਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਨਥ ਕੇ ਥੰਮਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਉਸੇ ਸੱਚੇ ਨਾਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣਾ ਤੇ ਨਿਰੋਲਤਾ ਸਹਿਤ ਲੀਨ ਹੋਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮ ਦੀ ਲੀਨਤਾ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਿਧੀ ਸਿਧੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅੰਦਰ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ; ਜੋਗੀਆਂ ਨਾਥਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੂੜਾਵੀਆਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਨਾਮ ਦੇ ਸੱਚੇ ਰਸ ਤੋਂ ਕੂੜਾਵੇ ਹੋਛੇ ਐਰੇ ਗ਼ੈਰੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਲੰਪਤ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਬਿਰਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੁਚੱਜ ਹਨ।

ਨਾਮ-ਰਸ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਗੁਰਮੁਖ ਜੋਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਛੇ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੇ, ਰਿਧੀ ਸਿਧੀ ਦਾ ਇਹ ਕੁ-ਰਸ ਸਭ ਮੋਹ ਰੂਪ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ, ਨਾਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰੇਡੇ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਮਨਮੁਖੀ ਪੁਰਸ਼ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਛੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ:

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੋਹੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥...॥੧॥੧੯॥
(ਸਲੋਕੁ ਮ: ੩, ਵਡਹੰਸ ਕੀ ਵਾਰ..., ਪੰਨਾ : ੫੬੩)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਚਸਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਵਸਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਹੇਠਲੇ ਸਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਦਾ ਖਚਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ "ਆਪਿ ਨਾਥੁ ਨਾਥੀ ਸਭ ਜਾ ਕੀ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਅਵਰਾ ਸਾਦ॥...੨੯॥" (ਜਪੁ ਜੀ ਸਾਹਿਬ) ਰੂਪੀ ਗੁਰ-ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਹੈ।

(... ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 'ਆਦਰਸ਼' ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੈ

ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥
ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨ੍ਹਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥
ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥
ਪਹਿਰੇ ਪਟੰਬਰ ਕਰਿ ਅਡੰਬਰ ਆਪਣਾ ਪਿੜੁ ਮਲੀਐ ॥
ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੀਐ ਭਲਾ ਕਹੀਐ ਝੋਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥
ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥੩ ॥
(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ.੧, ਪੰਨਾ : ੭੬੫-੭੬)

ਵਾਹ! ਕਿਆ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰ-ਸਿਖਸ਼ਾ ਭਰਿਆ ਗੁਰ-ਵਾਕ ਹੈ। ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹਕ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਵਾਸਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਗੁਣਾਂ ਰੂਪੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਹੀ ਕਢ ਲੈਣ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਹੈ। ਗੁਣਾਂ ਰੂਪੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਦੇ ਭਉਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਸੰਦੀ ਹੀ ਆਸ਼ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਣ-ਗ੍ਰਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਰਿ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖ

ਗੁਰਪੁਰਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਮੀਤਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤਿ-ਆਸ਼ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਣ-ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੀ ਗੰਢ ਕਰਿ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਸ਼ੈਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮ ਸ਼ੈਦਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੀ ਪ੍ਰਸਪਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸਪਰ ਮਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਸਪਰੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਪਾਈ ਰਖਦੇ ਹਨ। "ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨ੍ਹਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ " ਵਾਲੀ ਗੁਰਵਾਕ ਦੀ ਤੁਕ ਉਪਰ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਵੱਸ਼ ਅਗਲੀ ਤੁਕ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਗੁਣ-ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਭੀ ਧਾਰਨੀ ਬਣਦੇ ਹਨ- "ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥" ਵਾਹੁ ਕੈਸੀ ਉੱਤਮ ਗੁਰਮੱਤੜੀ! ਕੈਸੀ ਸੁਹਣੀ ਗੁਰ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ!! ਵਾਹੁ!! ਧੰਨ!! ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਪਰੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਹੀ ਇਸ਼ਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਨਾਲਿ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। "ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ" ਵਾਲੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਚਿਤਾਰਨਾ, ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਉਗਣਾਂ ਵਲ ਨਾ ਤੱਕਣਾ, ਜੇ ਤੱਕਣਾ ਤਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਬਿਰਦ ਹੈ।

ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਸੇਤੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਇਹ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪਿਆਰ ਉਪਜਾਊ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ-ਨੁਸਖ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਰਤਣ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਪੀਡੀ ਗੰਢ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟੁਟਦੀ। ਟੁਟੇ ਕਿਵੇਂ, ਨਾਮ ਦੀ ਆਕ੍ਰਖਣੀ ਤਾਰ-ਡੋਰੀ ਇਹ ਗੰਢ ਜੋੜੀ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮ-ਤਾਰ-ਪ੍ਰੋਤੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਜਲਵ-ਜਗੰਨ-ਜੋਤੀਸ਼ ਦੀ ਸਾਂਝੀ

ਤਾਰ ਜੁ ਫਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੱਚੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਇਹ ਨਾਮ-ਤਰਬ-ਤ੍ਰੰਗੀ-ਤਾਰ ਕਦੇ ਤੋੜੀ ਤੁਟਦੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਛੱਡੀ ਛੁੱਟਦੀ ਨਹੀਂ। ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਜਗਿਆਸੂ ਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ, ਇਸ ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ-ਵਿਗਾਸਨੀ ਤਾਰ ਤੋਂ ਸੁੰਞੇ ਹੋਣ ਕਰਿ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਞੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰੁ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਤੇ ਪਾਈਐ ॥
ਕਬਹੂ ਨ ਹੋਵੈ ਭੰਗੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਈਐ ॥੧੧ ॥
(ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਸਲੋਕ ਮ. ੪, ਪੰਨਾ : ੧੪੨੨)

ਪਰ ਇਹ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰੁ ਇਸ ਉਪਰਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਦੀ ਕਲਾ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੀ-ਕਿਰਪਾ ਕਟਾਖਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਾ ਸਕੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ ਦੀ ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਗਈ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ-ਰੰਗ "ਕਬਹੂ ਨ ਹੋਵੈ ਭੰਗੁ" ਕਦੇ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਰੰਗ ਰਤੇ ਹੋਣ ਕਰਿ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਿ "ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਈਐ"। ਪ੍ਰਸਪਰ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉਣ, ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤਿ ਗੁਣ ਅਮਲ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਬਣਿਆ ਬਣਾਤਾ ਰਹੇਗਾ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਓਹਨਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ, ਹਰਿ-ਗੁਣ-ਗਾਵਣਹਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਪਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਭੀ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਵਧਿਆ ਫਲਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨਿੱਤ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਪ੍ਰਸਪਰ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਣਗੇ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਦੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਨਗੇ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਕਟਾਖਸ਼ੜਾ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧੇਰਾ ਖਿੜਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਪਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਭੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਗੂੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅਤਿ ਰੰਗ ਰੂੜਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਰਪਾ-ਕਟਾਖਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਮੇਹਰ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਜਨਾਂ ਪਰ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸਤਿ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮੰਨਣਗੇ। ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਛਾਜ ਵਹਾਰ (ਅਮੁਕ ਵਹਾ) ਰਹੇਗਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੱਚਾ ਹੁਕਮ ਹੈ : -

ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ ॥੧ ॥
(ਬਸੰਤੁ ਮ. ੫, ਹਿੰਡੋਲ, ਪੰਨਾ : ੧੧੮੫)

ਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਸ ਸੱਚੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰੀ ਤਾਮੀਲਦਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀਰਤਨ-ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਇ ਕੇ ਪ੍ਰਸਪਰੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਦਾ ਅਤੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਵਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਮਾਵੰਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਹਰਿ-ਕੀਰਤਨ-ਲਿਵਤਾਰ ਦੀ ਪਾਰਸ-ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਹਰਿ-ਕੀਰਤਨੀ-ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜੁੜਿ ਬੈਠਣਹਾਰਿਆਂ, ਹਰਿ-ਗੁਣ-ਲਿਵ-ਤਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਨਾਮ-ਕਿਰਨ-ਰਸ-ਜੋਤਿ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤਾਰ ਫਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਕਿਰਨ-ਰਸ-ਜੋਤਿ-ਬੇਧਵੀਂ-ਸਾਂਝੀ ਤਾਰ ਸਗਲ ਹਰਿ ਜਨਾਂ ਦੇ ਘਟਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋਤਿ ਜੁੜੰਨੀ ਅਤੇ ਤਰਬ ਤ੍ਰੰਗਨੀ ਹੋਣ ਕਰਿ ਸਭ ਨੂੰ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਦੇ ਜੋੜੀ, ਸੱਚੇ ਜੋੜੀ, ਸੱਚੀ ਜੋਤਿ-ਜੁੜੰਨੇ-ਜੋੜੀ ਬਣਾਇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਦੇ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖ ਭਗਤ ਜਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰਿ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ ਕੈ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਧੂੜੀ ਵਿਚ ਲੁਡੰਦੜੇ ਹੀ ਸੋਹੰਦੇ ਹਨ। ਇਕੋ ਸਫਾ ਵਿਚ, ਇਕ ਸਫ ਉਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਧੂੜ ਲਡਨੂਰੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚਿ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਧੂਰ ਲਾਇ ਮੁਸਕਾਇ ਕੇ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਕੋ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਵਿਚ ਨੀਵੇਂ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਜ਼ੂਰੀ ਮਜਨ-ਧੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਮ ਰਸ ਸੰਧੂਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ, ਭਲਾ ਕੁਰਸੀ-ਨਸ਼ੀਨੀਆਂ ਦਾ ਕਮਲ ਅਤੇ ਚੁਧੰਮ ਬਫ਼ੰਮੀ ਰੋਗ ਕਾਹਨੂੰ ਸੁਖਾਉਂਦਾ ਸੋਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਓਹ ਕੁਰਸੀਆਂ ਉਪਰ ਉਸਰਿ ਉਸਰਿ ਕੇ ਬੈਠਣ ਨਾਲੋਂ ਇਕੋ ਸਾਂਝੀ ਸਫਾ ਵਿਚਿ ਅਦਬ ਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਧ ਰਲ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਹਰਿ ਨਾਮੇ ਦੀ ਜੋੜੀ ਹੋਵਣਾ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪਾਲਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਵੱਸ਼ ਸੱਚੇ ਰੰਗ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੱਚੀ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸਿਪਿਰਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਭੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਰ-ਸੇਵਾ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲਿਆਏ ਬਿਨਾਂ ਆਹਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਸੱਚੀ ਸਿਪਿਰਟ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਮਾਵਣਹਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰੇਣ ਹੋਇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਪਸੀਜਿਆ ਪਸਮਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਉਗੁਣ ਚਿਤਾਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸੇਵਕ ਜਨ ਭਰਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗੁਣ ਭਾਸਦੇ ਹਨ। ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦੀ ਸ਼ੁਭ ਨੀਸ਼ਾਨੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਅਉਗਣ ਭੀ ਗੁਣ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ-

ਏਸ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰੀਤ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸੱਚੀ ਝਲਕ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਅੰਦਰਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਦਸ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ (੧੯੨੬-੨੭ ਵਿਚ) ਕੈਸਾ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ "ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ" ਹੋਇ ਕੇ ਅਤੇ "ਸੁਣਿ ਮੀਤਾ ਧੂਰੀ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈ ॥" (ਸੋਰਠਿ ਮ.੫, ਪੰਨਾ : ੬੧੧-੧੨) ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਹੋਇਕੈ ਅਸਾਡੇ ਪੰਥ-ਸੇਵਕ ਸੇਵਾ ਕਮਾਇ ਰਹੇ ਸਨ। ਓਹ ਆਪਣੇ ਸਜਣ ਮਿੱਤਰ ਗੁਰਸਿਖ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦ ਗੁਣ ਹੀ ਸਦਾ ਦੇਖਦੇ ਚਿਤਾਰਦੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਸਨ। ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਓਦੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਵਗੁਣ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਤੇ ਛਿੱਦਰ ਫੋਲਣ ਦਾ ਵਿਹਲ ਕੁਚਸਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਗੁਰ-ਰੰਮ-ਗੁਣੀ-ਸੱਚੀ-ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੋਂ ਉਪੰਨੀ ਨਿਰਮਾਣ ਸੇਵਾ ਆਪਣਾ ਅਲੌਕਿਕ ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਭੀ ਲਿਆਵੇਗੀ। ਭਾਣੇ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਸੀ ਕਿ ਗੁਰਸਿਖ ਸੇਵਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਉਮੈ, ਕਾਂਪ-ਖਾ-ਗਈ-ਬਿਰਤੀ ਅੰਦਰ, ਰਾਈ ਮਾਤਰ ਰੋਗ ਭੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਭਾਂਵਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰੋਗ ਦੀ ਕਣੀ, ਕੋਈ ਖਾਮੀ, ਕਚਿਆਈ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਹਉਮੈ ਬਫ਼ਣ-ਬਫ਼ਾਈ ਵਿਚ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੰਢਿਆ ਹੰਭਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਰਤਿ ਪਰਤਣੀ ਚਾਹੀਏ, ਪਰ ਪਰਤੇਗੀ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਉਚ-ਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ। ਹਾਂ ਜੀ "ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ"। ਹਾਂ ਜੀ! ਫੇਰ ਪੜ੍ਹੋ "ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥" ਹਾਂ ਪਿਆਰੇ ਜੀ "ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ"। ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਕਿਆ ਸੋਹਣੀ ਗੁਰਵਾਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਚੇਤੇ ਆਈ ਹੈ : -

ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਾਜਨਾ ਮੀਤਾ ਅਵਰੀਤਾ ॥
ਇਹੁ ਤਨੁ ਜਿਨ ਸਿਉ ਗਾਡਿਆ ਮਨੁ ਲੀਅੜਾ ਦੀਤਾ ॥
ਲੀਆ ਤ ਦੀਆ ਮਾਨੁ ਜਿਨ੍ ਸਿਉ ਸੇ ਸਜਨ ਕਿਉ ਵੀਸਰਹਿ ॥
ਜਿਨ੍ ਦਿਸਿ ਆਇਆ ਹੋਹਿ ਰਲੀਆ ਜੀਅ ਸੇਤੀ ਗਹਿ ਰਹਹਿ ॥
ਸਗਲ ਗੁਣ ਅਵਗਣੁ ਨ ਕੋਈ ਹੋਹਿ ਨੀਤਾ ਨੀਤਾ ॥
ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਾਜਨਾ ਮੀਤਾ ਅਵਰੀਤਾ ॥੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ : ੭੬੫)

ਹਾਂ ਜੀ! ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ! ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਾਜਨਾ! ਬਲਿਹਾਰੀ! ਹਾਂ ਜੀ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਾਜਨਾ ਮੀਤਾ ਅਵਰੀਤਾ!! ਮੀਤਾ ਅਵਰੀਤਾ!! ਅਵਰੀਤਾ ਵਿਸੇਖ ਰੀਤਿ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮੀ ਗੁਰਸਿੱਖ

ਸੇਵਕ ਸਜਨ ਜਨ ਮੀਤ ਅਵਗੀਤ ਜਨਾਂ ਤੋਂ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੀ। ਹਾਂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਓਹ ਜੇਲ੍ਹ ਬੈਠਿਆਂ ਭੀ, ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਾਗ, ਰਾਜ ਮੰਦਰੀ, ਨਾਗ ਪੁਰ ਦੇ ਸੁਰਾਜ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਭੀ ਅਸਾਡੇ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਰਤਨ ਭੂਸ਼ਨਾਂ ਦੇ "ਸਗਲ ਗੁਣ ਅਵਗਣੁ ਨ ਕੋਈ" ਹੀ ਭਾਸਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭੀ ਨਿਰੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗੁਣ ਭਾਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਹ! ਅਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਦਾਸ ਅਤੇ ਦਾਸ ਦਾ ਸੱਚੜਾ ਸੁਹਿਰਦ ਵੀਰ ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਚੰਦ ਨਿਵਾਸੀ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਨਾਗਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਰਜਨਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਦੂਰ-ਧਿਆਨੀ ਹੋਏ ਬੈਠੇ, ਕਿਸ ਹਸਰਤ, ਕਿਸ ਫ਼ਖ਼ਰ, ਕਿਸ ਸਨਮਾਨ ਭਰੇ ਚਾਉ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੂਲੇ ਪੰਥ ਦੇ, ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲ ਰਹੇ, ਪੰਥ ਦੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮਲ ਜਮਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚਾਰ ਵਿਗਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦਿਮਾਗਾਂ ਅੰਦਰ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਭੀ ਓਹਨਾਂ ਕਮਲ ਜਮਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਈ ਸਮਾਈ ਪਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗੁਣ ਚੇਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਾਡੇ ਉਕਤ ਕਮਲ ਕਮਾਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਓਹੀ ਕਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਾਇ ਰਹੀ! ਪ੍ਰਸਪਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੁਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ! ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ! "ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ" ਵਾਲੀ ਗੁਰ-ਫੁਰਮਾਨ-ਦਰਸਾਈ ਕਰਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇ ਰਹੇ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਇਕ ਵਾਰ ਭੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਉਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੈ, ਓਹਨਾਂ ਤੋਂ ਦਾਸ ਦਾ ਇਹ ਹੀਅੜਾ ਵਾਰਨੇ ਬਲਿਹਾਰਨੇ ਜਾ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਘਾਲਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰਿ ਕਰਿ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਉਕਤ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹੀ ਚਿਤਾਰਨੇ ਭਾਵੰਦੇ ਹਨ।

ਅਉਗੁਣ ਨ ਚਿਤਾਰੋ-

ਅਸੀਂ ਅਲਪੱਗ ਹਾਂ। ਭੁੱਲਾਂ ਅਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ-

ਭੁਲਣ ਅੰਦਰਿ ਸਭੁ ਕੋ ਅਭੁਲੁ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰੁ ॥...॥੮॥੧੨॥

(ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ : ੬੧)

ਤਥਾ- ਭੁਲਣ ਵਿਚਿ ਕੀਆ ਸਭੁ ਕੋਈ ਕਰਤਾ ਆਪਿ ਨ ਭੁਲੈ ॥...॥੮॥੪॥

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ : ੧੩੪੪)

ਗੁਰਵਾਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਕਰਤਾਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਅਸੀਂ ਸੱਭੇ ਹੀ ਭੁਲਣਹਾਰ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਵਗੁਣ ਕਾਸਨੂੰ ਚਿਤਾਰੀਏ? ਆਉ ਸਭਸ ਦੇ ਗੁਣ-ਚਿਤਾਰੀ-ਵਾਸ-ਭੰਵਰੇ ਹੀ ਬਣੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਰਹਿ ਰਹਿ ਕੇ ਅਸਾਡੀ ਪੰਥ-ਫੁਲਵਾੜੀ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਹੀ ਮਹਿਕ ਚੇਤੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨੀ ਕਮਲ ਕਮਾਲ ਭੰਵਰੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਅਸਾਡੀ ਪ੍ਰੀਤ-ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਫ ਵਿਚ ਆਇ ਸਸ਼ੋਭਤ ਹੋਏ ਹਨ। ੧੯੧੪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵ-ਜਾਗ੍ਰਤੀ-ਲਹਿਰ ਦਾ ਤੋਰਾ ਓਦੋਂ ਹੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਰਿਆ। ਅਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਚੇਤੇ ਹੈ। ਦਿਲ-ਜਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲਜਾਨੀਆਂ ਹੀ ਚੇਤੇ ਹੋਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਓਸੇ ਸਫ਼ ਵਿਚ ਆਣ ਬੈਠੇ ਓਦੋਂ ਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਵੇਂ ਅਤੇ ਅਸਾਡੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਅਸਾਡੇ ਨਵਤਨ ਬਾਲੜੇ ਬੀਰ ਵੀਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਮਾਸਟਰ), ਜੋ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਭੀ ਦੋ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੁਣ ਤਕ ਹਮਾ-ਤਨ ਹੋਇ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੀਰ ਦੀ ਅਥੱਕ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਚੇਤੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਅਤੁਟ ਸਨਮਾਨ ਜਮਾਇ ਰਹਿਆ ਹੈ।

ਓਦੋਂ ਹੀ ਐਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਝੇ ਲਾਲ ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਰਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪੰਥ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਕਰਬਲਾ ਵਿਚ ਆਣ ਚਮਕੇ। ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਨਿਰਮਾਣ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਨੀਆਂ ਪੰਥ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਖ਼ਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੰਥ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੇ ਹਵਨ-ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਆਹੂਤੀ ਦੇ ਕੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪਧਾਰ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਯਾਦਗਾਰ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਵਿਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਓਦੋਂ ਦੀ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਉਪਰਲਿਆਂ ਪੰਥ-ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਵੀਂ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦੀ ਯਾਦ-ਆਵਰੀ ਕੁਛ ਘਟ ਦਿਲ ਮੋਹਣੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਓਦੋਂ ਦੀਆਂ ਵੀਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਇਲਪੁਰੀ ਦੀਆਂ ਦਲੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਭੈ ਭਬਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਗਰ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪਹੁ-ਫੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਅਦੁੱਤੀ ਪੰਥ-ਦੂਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸੇ ਚਿਰ ਤਕ ਡਟੇ ਰਹੇ। ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਪੰਥ ਅਤੇ ਦੇਸ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰ-ਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਅਸਾਡੇ ਚੇਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਏਥੇ ਵਿਥਾਰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਲੇਖ ਵਧ ਜਾਏਗਾ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਓਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਰਾਈ, ਭੁਲ-ਭੁਲਈਆਂ ਦਿਲਾਵਣਹਾਰਾ ਆਪੇ ਹੀ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣੇ ਅੰਦਰ ਫੇਰ ਪੰਥਕ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਲੈ ਆਵੇਗਾ।

ਏਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਹੀ ਪੰਥ ਅਤੇ ਦੇਸ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਆਸ਼ਕੀ ਵਾਲੇ ਅਨਿੰਨ ਪਰਵਾਰੇ ਉਪਜੇ ਤਾਂ ਅਸਾਡੇ ਸ਼ੇਰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਭਬਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਮਾਤ ਕਰਨਹਾਰੇ ਫ਼ਖ਼ਰੇ ਕੌਮ ਮਾਸਟਰ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਅਕਾਲੀ ਉਪਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਅਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਉਘੇ ਪੰਥ ਅਖਬਾਰ 'ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ' ਦੀ ਅਰੰਭਕ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਐਡੀਟਰੀ ਦੀ ਧਾਂਕ ਪਾਈ, ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਮੋਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਾਈ। ਪਿਛੋਂ ਮਾਰਸ਼ਲ-ਲਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਥ ਦੀ ਰਖ ਵਿਖਾਈ ਤਾਂ ਇਸੇ ਮੁਕਟ ਮੋਤੀਸ਼ਰ ਨੇ ਰਖ ਵਿਖਾਈ। ਫੇਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਏਸ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ੧੯੧੪ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਇ ਕੇ ਦੇਸ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਰਜਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਹਲੂਣਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਖ਼ੁਦ ਅਗਿਣਤ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਕਰਿ ਬੜੇ ਤਸੀਹੇ ਸਹੇ ਅਤੇ ਜਫਰ ਜਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਅਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਉਤੇ ਅਤਿ ਉੱਚ ਜ਼ਿਕਰੇ ਖ਼ੈਰ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਖੇ ਇਹ ਅਮਿੱਤ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਕੇ ਅਟੁਟ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਾਈਆਂ। ਗੁਰੂ ਬਰਕਤਾਂ ਤੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗੁਣ ਅਸਾਡੇ ਚੇਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਕਹਿਣੇ ਚਾਹੀਏ।

ਪੁਰਾਤਨ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ਸੌ ਸਾਖੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬਿਦਤਾਏ "ਮੇਰੋ ਇਕ ਵਣਜਾਰੋ ਸਿੱਖ" ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਭ ਕਰਨੀਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਭੀ ਸਾਨੂੰ ਵਿਗਸਾਇ ਫੁਲਾਇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਸਾਡੀ ਲੰਬੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਫੇਰ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂੰ ਇਕ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ-ਪੁੰਜ ਪੰਥਕ ਹਸਤੀਆਂ ਉਪਜੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੂਕ ਮਾਤਰ ਰਮਜ਼ ਚੇਤਾਵਨੀ ਏਥੇ ਚਿਤਾਰਨੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਊ। ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਾਗ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਖੀ ਪੰਥ ਨਵ ਯੁਵਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਕਵੀਸ਼ਰ ਦਾ ਉਘਾ ਨਾਉਂ ਵਿਦਮਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਲਾ ਮਾਰਗ ਵਿਖਾ ਕੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਰਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਅਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸਾਨੂੰ "ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ" ਦੇ ਸਾਕੇ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਮਿਲਿਆ।

ਨਾਲ ਲਗਵੇਂ ਹੀ ਵੀਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਦ ਰਚਿਤ "ਦਰਦ ਸੁਨੇਹੇ' ਸਾਨੂੰ ਦੂਰ ਦਰਾਜ਼ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

ਦਰਦਨਾਕ ਸਾਕੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਸ਼ਹੀਦ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਅਸਾਡੀਆਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਉਤੇ ਅੰਕਰਾਈਆਂ ਤਾਂ ਏਹਨਾਂ ਵੀਰਾਂ ਹੀ ਅੰਕਰਾਈਆਂ। ਏਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਉਘੀ ਪੰਥ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕਦੇ ਭੀ ਅਖੀਓਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰੋ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਾਗ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜ ਮੰਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਚਲਾਣ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਅਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਹਵਾ ਲਗੀ। ਤਾਂ ਅਸਾਨੂੰ ਪੰਥਕ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਹੀ ਪਵਨ ਝਕੋਲੀਆਂ ਸੁਗੰਧਾਂ ਆਈਆਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਸਾਨੂੰ ਪੰਥਕ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੀ ਉਡੰਤ ਆਗਮਨੀਆਂ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈਆਂ। ਪੰਥ ਨਵਲ, ਨਵਲ ਪੰਥ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦੁਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸੋਇ ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਕੇ ਹੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਸਰਦਾਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਅਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਦਰੀ ਜਾ ਕੇ ਵਿਦਤ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਜੁੜਵੇਂ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸ. ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਨਿਰਭੈ ਯੋਧੇ ਝਬਾਲ ਬ੍ਰਾਦਰਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਸਪਰ ਮਿਲ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਜੁਟੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਓਹ ਦਿਵਸ ਪੰਥ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ-ਪਤਰਿਆਂ-ਪੂਰਤ ਹੈ। ਓਦੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਤੀ ਵਾਉ ਭੀ ਸਹਾਰਨ ਦਾ ਰਵਾਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ।

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰਨੋ! ਗੁਰ ਤੁੱਠੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤੁਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਖ਼ਿਦਮਤਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਅਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁੱਠਾ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸਾਡੀਆਂ ਉਕਤ ਖ਼ਿਦਮਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਾ ਤੁਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਬਖਸ਼ੇ ਕਿ ਤੁਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਪਰ ਓਹੋ ਪਿਆਰ-ਕਣੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੁਸਾਡੀਆਂ ਮਤਸਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਰ-ਰੰਜੀਆਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ ਹੋਵੇ।

ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਕਦੋਂ ਹੋਣੀ ਹੈ ?

ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਰਖਣੀ ਹੈ, ਅਰ "ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ" ਵਾਲਾ ਹੁਲਾਰਾ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਵੱਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਜਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅਤੁੱਟ ਕਮਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਵਜਣਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਕਮਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਜੋਤਿ-ਜੀਵਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਓਹਨਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਜੋਤਿ-ਜੀਵਨੀ-ਖਾਲਸ-ਜਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇ ਦੁਆਰਾ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਨਵੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਭੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਨਵ-ਜੀਵਨੀ ਰੂਹਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਓਹ ਭੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਸਾਂਝੀ-ਵਾਲਤਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਜੋ ਕਲਾ ਵਰਤੀ, ਉਹ ਨਾਮ ਕਮਾਈ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਕਤ ਸੀ। ਅਨੇਕ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਜੀਵਨ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਬਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਓਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਸਿਰਤੋੜ ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਵਿਖੇ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਭੀ ਵਰਤੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਦਾ ਆਪ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਮਤ ਕੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਮਾਨ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਪੰਥਕ ਆਗੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਿਨਾਂ ਪੰਥ ਨੇ ਨਹੀਂ ਉਭਰਨਾ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨਹਾਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਆਪ ਹੈ।

ਕਾਠ ਕੀ ਪੁਤਰੀ ਕਹਾ ਕਰੈ ਬਪੁਰੀ ਖਿਲਾਵਨਹਾਰੋ ਜਾਨੈ ॥... ॥੩ ॥ (॥੫ ॥੫ ॥੧੨੬ ॥)

(ਗਉੜੀ ਮ. ੫, ਪੰਨਾ: ੨੦੬)

ਇਸ ਵਿਚ ਰੰਚਕ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਜੋ ਜੋ ਨੁਮਾਇਆਂ ਖ਼ਿਦਮਤਾਂ ਪੰਥ ਦੇ ਉਘੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਭੁਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਨਾ ਕਦੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਘਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੋ ਨਿਗਰ ਸੇਵਾ ਪੰਥ ਦੇ ਜਥਰਜੰਗ ਜੋਧਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੁੱਚਰ ਤੇ ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੱਬਰ ਪਾਸੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਲਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੇਵਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾ ਸਕਦਾ। ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਜੋ ਅਤੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਸੇਵਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਸਰਦਾਰ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝਬਾਲੀਆ ਪਾਸੋਂ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਓਹਨਾਂ ਉਪਰ ਜਿੰਨਾ ਭੀ ਪੰਥ ਮਾਣ ਕਰੇ, ਥੋੜਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰਿਓ! ਊਣਤਾਈਆਂ ਤੇ ਭੁਲਾਂ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੌਣ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਹਮ-ਪੱਲਾ ਹੋ ਕੇ ਅਥੱਕ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਪਰ ਉਕਤ ਦੋਹਾਂ ਪੰਥ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੁਣ ਸਾਰਗ੍ਰਾਹੀ ਹੋਇ ਕੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਭੁਲਾਂ ਵਲ ਵੰਗਾਰਿ ਵੰਗਾਰਿ ਕੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ" ਵਾਲੇ ਗੁਰਵਾਕ ਉਪਰ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੋਈ ਪੰਥ ਭੂਸ਼ਨ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁਖੀ ਸੇਵਕ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਮਤਸਰੀ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਛਡ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਦਕਾ ਤੁੱਠਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਉਤੇ ਮੇਹਰ ਦਾ ਪੜਦਾ ਪਾਏਗਾ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜਿੰਨੇ ਭੀ ਪੰਥ ਵਿਖੇ ਧੜੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਭ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਵਗੁਣ ਚਿਤਾਰਨ ਅਤੇ ਛਿੱਦਰ ਫੋਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਮੁਢ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਬਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਝਗੜੇ ਮਿੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਐ ਪੰਥ ਭੂਸ਼ਨੋ! ਅਤੇ ਪੰਥ ਮੁਖੀਓ ਤੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸੇਵਕ ਜਨੋ! ਤੁਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਖ਼ਿਦਮਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੁਸਾਡੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਪੰਥ ਵਾਲੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਦਿਹਾੜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਮਤਸਰਾਂ ਛੱਡਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਦੇ ਕੁਚੱਸਕੇ ਨੂੰ ਛਡਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗੁਣ-ਗ੍ਰਾਹੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਪਧਰੀਆਂ ਪਾੜੀਆਂ (ਪਟੜੀਆਂ) ਤੇ ਪੈ ਜਾਵੋਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ : -

ਸਭੁ ਕੋ ਮੀਤੁ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ ਹਮ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ ॥

ਦੂਰਿ ਪਰਾਇਓ ਮਨ ਕਾ ਬਿਰਹਾ ਤਾ ਮੇਲੁ ਕੀਓ ਮੇਰੈ ਰਾਜਨ ॥੩ ॥

ਬਿਨਸਿਓ ਢੀਠਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੂਠਾ ਸਬਦੁ ਲਗੋ ਗੁਰ ਮੀਠਾ ॥

ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਨਾਨਕ ਰਮਈਆ ਡੀਠਾ ॥੪ ॥੩ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ. ੫, ਪੰਨਾ : ੬੭੧) ▪▪

ਆਗੂ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ?

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਆਗੂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਾਰਕ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਚਾਹੀਏ, ਉੱਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੋ, ਤਦ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਹੁੰਦੇ, ਤਦ ਉਹ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਤੇ ਕੀ ਨਮੂਨਾ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ? ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਖਦੇ, ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਸੋਈਓ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ ਆਗੂਪੁਣੇ ਦਾ ਹੈ।

'ਲੀਡਰ' ਅਰਥਾਤ 'ਆਗੂ' ਉਹ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੌਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਦਰਲੀ ਬਾਹਰਲੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵਕਤ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਨਕਲੀ ਆਗੂ

ਆਗੂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਬੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪੁਰਖ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਾਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਲਾਲਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਮਾ ਤੁਮਾ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਗੂ ਹੋਵਾਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨ ਲੋਕੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਆਗੂ ਬਣ ਜਾਈਏ। ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਆਗੂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲਾਲਚ ਪਿੱਛੇ ਆਗੂ ਬਣੇ। ਐਸੇ ਆਗੂ ਜਦ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਘੁੱਥ ਕੇ ਤੁਰੇ ਤਦ ਅੰਤ ਕੀ ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ਹੋਇਆ ?

ਹਾਂ, ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਦਾ ਰੰਗ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਐਸੇ ਆਗੂ ਜਦ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਤਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਲੀਏ ਮੁਨੀਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ, ਉਹ ਕਰਿਆਨੇ ਦੇ ਦਲਾਲਾਂ ਵਾਂਗੂ ਹਰ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰ-ਪ੍ਰੇਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਏਹ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਾਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੂਲੋਂ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਫਸ-ਫਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਜਾਣਨ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਧੋਖੇ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਏ ਤਦ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਹੋਸ਼ ਸਮੇਂ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਣ ?

ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਔਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਨਾ ਲੱਗਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਿਲੋਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਅਸਲੀ ਆਗੂ

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਅਸਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਏ।

ਆਗੂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਾਰਕ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਿ ਨਮੂਨਾ ਸਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਚਾਹੀਏ, ਉੱਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੋ, ਤਦ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਖ਼ਾਸ ਕੰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਹੁੰਦੇ, ਤਦ ਉਹ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਤੇ ਕੀ ਨਮੂਨਾ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ? ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਖਦੇ, ਕਰਦੇ ਤੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ, ਸੋਈਓ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ ਆਗੂਪੁਣੇ ਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਭ ਸਬਕ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਗੇ।

(੨)

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ; ਬੁਖਾਰਾ, ਕਾਬਲ, ਸਿੰਧ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪੰਜਾਬ, ਪੂਰਬ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸੱਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ' ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਭਾਰੇ ਅਮੀਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਨ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਤੇ ਐਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸ਼ੋਭਾ ਤੇ ਜਸ ਦੀ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਸੀ, ਮਾਣ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਵਿੱਦਿਆ, ਬੁੱਧੀ ਬਲ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ, ਆਗਿਆਕਾਰ ਇਸਤਰੀ, ਆਗਿਆ ਪਾਲਕ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਗੀਰਾਂ ਇਨਾਮ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਗੱਲ ਲਈ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਮੀਰਾਨਾਂ ਐਸ਼ ਵਿਚ ਮੌਜ ਦੇ ਦਿਨ ਕੱਟੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਲੋਕੀਂ ਆਗੂ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਭ

ਪਦਾਰਥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ? ਆਗੂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਸਨ ਹੀ, ਪਰ ਉਹ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਇਸ ਉੱਚੇ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਨਮੂਨੇ 'ਤੇ ਸਦਾ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੋ, ਰੀਸ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ 'ਚਾਨਣਾ ਘਰ' ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ-ਪੁਣੇ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ, ਆਗੂ ਰੂਪੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ 'ਚਾਨਣਾ ਘਰ' ਹੈ।

ਹੁਣ ਉੱਪਰਲੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹੋ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਜਗਤ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਜਗਤ ਉਬਾਰਨੇ ਤੇ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਉੱਨਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪ ਨੇ ਉੱਦਮ ਚਾਹਿਆ ਸੀ। ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜੋ ਸੱਜਣ ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਤੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੇਵਲ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਉੱਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਯਤ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਨਮੂਨੇ ਪੂਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਗੂਪੁਣੇ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਸਬਕ ਹੈ। ਐਸੇ ਜਿਉਂਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਦਲਾਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਦ ਸੱਚੇ ਲੋਕ ਭੰਬਟਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪੇ ਖਿੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਆਗੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਾਹਰ-ਏਕਾਂਤ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਰ ਲੂੰ-ਲੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਛਲ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਤਬ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਦੇ ਇਹ ਸੱਚੇ ਸੱਜਣ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉੱਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ?

ਚਮਕੌਰ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ, ਸਮਝ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ ? ਦੋ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਕੇਵਲ ਯਾਦ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਗਏ ? ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ?

ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੋਚੋ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ? ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਇਹ ਸੱਚੇ ਲੋਕ ਬੇਵਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

(੩)

ਦੇਖੋ ! ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕ ਚੜ੍ਹਾਈ। ਬੰਦੂਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਪ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ, 'ਅਸਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਪਿਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੋ ਜਾਵੇ।'

ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਲਿਆਓ ਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਸਿੱਖ ਉਸ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦ ਆਪੋ ਵਿਚ ਮਾਨੋਂ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਇਹੋ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਂ। ਜ਼ਰਾ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਸੋਚੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਡਰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਜੋ ਬੇਮਤਲਬ, ਬੇਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਾਕ 'ਤੇ ਜਿੰਦ ਦੇਣ ਨੂੰ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੋਚੋ, ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਭੇਤ ਹੈ ?

ਪਿਆਰਿਓ, ਗਹੁ ਕਰ ਕੇ ਸੋਚੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਇਹ ਸੱਚੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੌਰੇ ਬਣਾ ਛੱਡੇ ਸਨ ਜੋ ਪਤੰਗਿਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਨੂਰ ਦੇ ਸੋਮੇ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਦੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਤਾਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਹੇੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਸਾ ਆਦਮੀ ਕੱਢ ਕੇ ਦੱਸੇ, ਜੋ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ।

ਸੋ ਪਿਆਰਿਓ, ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰੂ, ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਮੂਨੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲਵੋ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਪੰਥ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਬਣ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਆਗੂ ਬਣਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਸਬਕ ਹੈ।

(੪)

ਹੁਣ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੀਰ ਕੌਮ ਰਚੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਕਿਸੇ ਛਲ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਏ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਫੁਲਾਹੁਣੀ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਰਸ਼ੀ ਆਗੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਮਾਲ, ਸਭ ਕੁਝ ਹੱਥ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਮਗਰ ਹੋ ਤੁਰੇ, ਕਿ 'ਹੇ ਸੱਚਿਆ ! ਜਿੱਥੇ ਤੈਂ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਿਆ, ਓਥੇ ਤਿਲ ਫੁਲ ਸਾਡਾ ਵੀ ਵਾਰ ਦੇਹ। ਤੂੰ ਜਗਤ ਤਾਰਕ ਹੈਂ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ? ਤੇਰੀ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਚਾਲ, ਤੇਰੀ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਗਟ ਵਤੀਰੇ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਜਗਤ-ਤਾਰਕ ਆਗੂ ਹੈਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਨਿਕੰਮੇ ਨਕਾਰੇ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ।'

ਪਰ ਦੇਖੋ ਉਹ ਸੱਚਾ ਆਗੂ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੇਵਲ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮਗਰ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਸਲੂਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁੱਛ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੱਟ, ਤਿਖਾਣ, ਨਾਈ, ਛੀਂਬੇ ਆਦਿ ਜਾਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖਿਆਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਖੱਤਰੀ ਜਨਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖੱਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵੇਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ? ਕਦੀ ਨਹੀਂ।

ਉਹ ਸੱਚਾ ਆਗੂ ਨੇਕੀ ਤੇ ਸੱਚ ਦਾ ਅਵਤਾਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਬੰਸ ਪੰਥ ਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੋਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਦੀ ਐਡੀ ਗਲਤੀ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਉਚਾਰਦਾ ਹੈ, ਸੁਣੋ:

ਜੁੱਧ ਜਿਤੇ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਦਾਨ ਕਰੇ ॥
ਅਘ ਅਉਘ ਟਰੈ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਇਨ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਫੁਨ ਧਾਮ ਭਰੇ ॥
ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਬਿੰਦਿਆ ਲਈ
ਇਨ ਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਸੱਤ੍ਰੁ ਮਰੇ ॥
ਇਨ ਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈਂ
ਨਹੀ ਮੋਸੋ ਗਰੀਬ ਕਰੋਰ ਪਰੇ ॥੨ ॥

ਦੇਖੋ ! ਆਪ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅਰਸ਼ੀ ਆਗੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਜਿਵੇਂ ਖ਼ੁਦ ਸੱਚ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ 'ਤੇ ਚਰਨ ਰੱਖੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੱਚ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਓਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਲਾਲਚ ਰਹਿਤ,

ਕੇਵਲ ਸਾਡੇ ਸੱਚ ਉੱਪਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ, ਜਾਨ ਮਾਲ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲੱਛਣ ਹਨ। ਇਹ ਆਗੂ ਬਣਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਸਬਕ ਹੈ।

(੫)

ਹੁਣ ਫੇਰ ਆਪ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਮੂਨੇ ਵੱਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਿਓ। ਜੋ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਉਹ ਵੀ ਸੱਜਣ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਗਏ।

ਨਮੂਨੇ ਲਈ ਲਓ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ। ਆਪ ਦੇ ਪਾਉਂਟੇ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ।

ਫੇਰ ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਧ੍ਰੋਹੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸਾੜਾ ਤੇ ਈਰਖਾ ਕਰਦੀ ਆਈ, ਪਰ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਦੇ ਹੱਠ ਨੂੰ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ, ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਵੈਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ।

ਧੀਰ ਮੱਲ ਦੀ ਔਲਾਦ ਅੰਤ ਤੱਕ ਈਰਖਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਪਯਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ।

ਫੇਰ ਦੇਖੋ! ਉਸ ਔਕੜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕੱਲੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾ ਹੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਲੇਟੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਖੱਤਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿ ਹਿੰਦੂ ਸਭ ਦਗ਼ਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨਾ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਭਾਲ ਵਿਚ ਫਿਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਔਕੜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਦੋ ਪਠਾਣ, ਗਨੀ ਖ਼ਾਂ ਤੇ ਨਬੀ ਖ਼ਾਂ ਕੰਮ ਆਏ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਨਾਲ ਫੁੰਡੇ ਹੋਏ ਇਕ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਮਦਦ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਸ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਨੇ ਸੱਚ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਵੈਰੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਆੜੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਧ੍ਰੋਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੌਮ 'ਚੋਂ ਵੀ ਧਰਮੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲੈਣਾ ਆਗੂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਅਰ ਇਹ ਆਗੂ ਬਣਨ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਗੁਰ ਹੈ।

(੬)

ਹੁਣ ਫੇਰ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਿਓ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਆਦਿ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਹੱਠਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁਟੀਂਦੀਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸੱਜਣ ਨਾ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਝੁਕੇ ਨਹੀਂ; ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗਿਆ, ਪਰ ਇੱਜ਼ਤ ਅਣਖ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖੀ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਆਗੂ ਪੁਣੇ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਿਆ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰ ਸੱਦਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਸਚਿਆਈ ਪਰ ਦਿੜ੍ਹ, ਉੱਤੋਂ ਨਿਰਭੈ, ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਐਉਂ ਸਾਫ਼, ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ, ਡਰ ਭੈ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਸਰਬੰਸ ਅਰਪਣ ਕਰਕੇ ਧੀਰਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਉਸ ਅੱਗੇ ਪਰਗਟ ਕਰਨੋਂ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਰਵਾਦਾਰੀ ਦੇਖੋ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਗੁਣ ਸਨ, ਸੋ ਵੀ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੈਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਰੌਂਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਝੁਕੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਉੱਚੇ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤੇ ਅਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਲ ਨਾ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਗ਼ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਇਕ ਪਲ ਗਾਫ਼ਲ ਨਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ ਹੋ ਗਏ।

ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਗਏ, ਕਿ ਸੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਬਲ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸੱਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ। ਜਦ ਪਾਪੀ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਤਦ ਧਰਮੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਭੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਉੱਦਮ ਤੇ ਸਾਹਸ ਨਾ ਛੱਡਣਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜ, ਭਾਗ, ਵਤਨ, ਸਿੱਖ, ਪੁੱਤਰ, ਪਰਿਵਾਰ, ਸੁਖ, ਅਰਾਮ, ਪਿਆਰੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰ ਕੇ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਝੂਠ ਤੇ ਝੂਠੇ ਹੱਠ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰਵਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਵੈਸੇ ਹੀ ਹਰੇਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਆਗੂਪੁਣੇ ਦਾ ਛੇਵਾਂ ਸਬਕ ਹੈ।

(੭)

ਸਦਾ ਅੰਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪੂਰਾ ਸੁਤੰਤਰ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਕੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਜਾਣਿਆ? ਕਦੀ ਨਹੀਂ।

ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸਾਂ ਬ੍ਰਿਛ ਲਾ ਕੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪਤਾਲ ਤੱਕ ਪੁਚਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਫਲ ਫੁੱਲ ਆਪੇ ਲੱਗਣਗੇ। ਜਿਹਾ ਕਿ ਠੀਕ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੰਤ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਤੇ ਓਹ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਕੌਮ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਗਏ। ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਤ ਉੱਪਰ ਨਿਗ੍ਹਾ ਰੱਖੇ; ਸੱਚ ਤੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਕੰਮ ਅੰਤ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਾਪ ਦਾ ਅੰਤ ਖੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹਤ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕੌਮ ਸਦਾ ਜੀਵੇਗੀ। ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਨਵਾਬ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ? ਮੁਗ਼ਲ ਪਠਾਣਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ? ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਧਰਮ ਦੀ ਜੈ ਸਦਾ ਰਹੀ।

ਇਹ ਅੰਤ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝ ਕੇ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਚਿਰੰਜੀਵੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਦਾ ਦਾ ਲਾਭ ਜਾਣ ਕੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਖੜੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋ ਤਦ ਆਗੂ ਦੀ ਚਿਤ ਬਿਰਤੀ ਕਦੇ ਡੋਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਆਗੂਪੁਣੇ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਸਬਕ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਇਹ ਤਾਤਪਰਜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਜੋ ਆਗੂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਹਾਵੇ, ਮੌਜਾਂ ਮਾਣੇ, ਤੇ ਕੱਚੇ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿ ਕੇ ਸੱਚੇ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਸੱਚੇ ਭਰਾਵਾਂ, ਸੱਚੇ ਸੱਜਣਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ।

ਸਾਡਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ, ਉਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਨਿਆਂ ਉੱਪਰ ਤੁਰੋ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਹੇ। ਆਪਣੀ ਆਕੜ ਵਿਚ ਨਾ ਆ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗੂ ਜਾਣ ਕੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਚੱਲੋ। ਹਰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੋਚੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੇ ਹੁਣ ਸਰੀਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਦੇ? ਉਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੋ।

ਐਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਬਣੋਗੇ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਦਬ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋਗੇ।▪▪

ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਟਕਰਾਅ

ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਪੰਥਕ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਇਕ ਫ਼ਾਈਲ ਫ਼ੋਟੋ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਆਪਣੀ ਨਿਆਰੀ ਤੇ ਨਿਰਾਲੀ ਹੋਂਦ-ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਹਰੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ, ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਧੜ੍ਹੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖੇਰੂੰ-ਖੇਰੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਟ ਇਕ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਹੈ, ਸਾਡਾ ਅਕੀਦਾ ਇਕੋ 'ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਕਾ' ਹੈ, ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇਕ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਜੈਕਾਰਾ ਇਕ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ 'ਗੁਰਮੁਖੀ' ਇਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਏਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੜ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ (ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ) ਵਿਚ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ?

ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਪੰਥ ਚਿੰਤਕ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਘਾਸ (ਘਾਹ) ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਤੀਲ੍ਹਾ ਕੁਛ ਭੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਉਸ ਦੇ ਤਿਨਕਯਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਰੱਸਾ ਵੱਟ ਲਈਏ ਤਦ ਉਸ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੱਤੇ ਹੋਏ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਠਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੌਮ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਭੀ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰੰਤੂ ਓਹੀ ਜਦ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅਸਾਨ ਕਰਨੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" (ਸੰਪਾਦਕੀ ਨੋਟ, 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਾਹੌਰ', ੩ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੮੯੬)

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ (੨੧ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੮੫੦-੬ ਸਤੰਬਰ ੧੯੦੧) ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 'ਖ਼ਾਲਸਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਾਹੌਰ' ਕੱਢਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਹੀ ਤੀਬਰ ਤਾਂਘ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸੰਪਾਦਕੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਆਪਣੀ ਨਿਆਰੀ ਤੇ ਨਿਰਾਲੀ ਹੋਂਦ-ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਬਾਹਰੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਧੜ੍ਹੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਤਿੱਖੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖੇਰੂੰ-ਖੇਰੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕਦੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ, ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਏ ਕਥਿਤ ਰਲੇਵੇਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧੜ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹਿੰਸਕ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਲਾਹੁਣ, ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜਾਗਤ-ਜੋਤਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਘੋਰ-ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਮਰਯਾਦਾਵਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਸਿੱਖ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਹਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਿੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਲੂੰਧਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਅੱਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ, ਅਧਰਮ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਧਰਮ-ਧੀਰਜ ਦੇ ਲੜ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਹੱਕ, ਸੱਚ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ੫੫੦ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਅਤੇ ਕੂੜ-ਕੁਸੱਤ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਅਸਹਿ ਤੇ ਅਕਹਿ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ,

ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਲਈ ਲੜਦਿਆਂ, ਚਰਖੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਤੇ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ 'ਤੇ ਬਲਦਿਆਂ ਵੀ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ, ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਸਿੱਖ' ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬੜੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ, ਆਦਰਸ਼ਕ, ਸੱਭਿਅਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮਰਯਾਦਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ, ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਆਪਸੀ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਜਿਨੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ: "ਗੁਰ ਸਿਖਾ ਇਕੋ ਪਿਆਰੁ ਗੁਰ ਮਿਤਾ ਪੁਤਾ ਭਾਈਆ ॥...॥੧੪॥" (ਪਉੜੀ, ਅੰਕ: ੬੪੮) ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਾਂ, ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਮਾਨ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅਟੱਲ ਮੌਜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ, ਪਰਿਵਾਰ, ਪੰਥ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਰ 'ਗੁਰਮਤਿ' ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦਾਂ-ਤਕਰਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ: "ਹੋਇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਿਲਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਰਿ ਕਰਹੁ ਲਿਵ ਲਾਇ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੈ ਕੇ ਹੋਵਹੁ ਜੋੜੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਬੈਸਹੁ ਸਫਾ ਵਿਛਾਇ॥੧॥" (ਬਸੰਤੁ ਮ. ੫ ਘਰੁ ੨ ਹਿੰਡੋਲ, ਅੰਕ: ੧੧੮੫) ਕਿਸੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਇਕੱਠਿਆਂ ਬੈਠ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ' ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ 'ਚ ਮਨਾਂ ਦੇ ਮਤ-ਭੇਦ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

'ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਤਿ' ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ 'ਮਨ ਦੀ ਮਤਿ' ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਹੀ 'ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪੈਂਡਾ' ਹੈ। ਪਾਵਨ ਗੁਰਵਾਕ ਹੈ: "ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਚਲੇ ਭਾਈਅੜੇ ਗੁਰੁ ਕਹੈ ਸੁ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ਜੀਉ॥ ਤਿਆਗੇਂ ਮਨ ਕੀ ਮਤੜੀ ਵਿਸਾਰੇਂ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਜੀਉ॥...॥੩॥" (ਸੂਹੀ ਮ. ੫ ਗੁਣਵੰਤੀ, ਅੰਕ: ੭੬੩)

ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੁੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਛ ਮਾਤਰ। ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਆਦਰਸ਼ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ' ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਸੂਤਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਟੇਕ ਹੀ "ਇਕਾ ਬਾਣੀ ਇਕੁ ਗੁਰੁ ਇਕੋ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਿ॥...॥੨॥' (ਮ.੩, ਅੰਕ: ੬੪੬) ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮਤਭੇਦ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਹਦੇ ?

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਉਪਜੀ। ਬਿਖੜੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮਤਭੇਦ ਹੋਏ ਵੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਬੰਦਈ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਅਤੇ 'ਤੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਵਿਚਾਲੇ ਮਤਭੇਦ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਬੌਧਿਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਪੰਥ 'ਚ ਅਜੋਕੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਵਾਦ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਥ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੜ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ 'ਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹਿੰਸਕ ਟਕਰਾਅ ਵਰਗੇ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵੀ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਧੜ੍ਹੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ; ਪਹਿਲਾ, ਸੰਪੂਰਨ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਾਵਨ ਰਚਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, ਦੂਜਾ, ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ 'ਤ੍ਰਿਆ ਚਰਿਤਰੋ ਪਖਿਆਨ' ਰਚਨਾ ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਕ੍ਰਿਤ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਧੜ੍ਹਾ, ਸਾਰੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ (ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਿੰਨ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ) ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ। 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਲੋਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਵਿਚਲੀਆਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪਾਵਨ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਸੰਪੂਰਨ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਦੀ ਇਕ ਰਾਇ ਬਣਨ ਤੱਕ, 'ਹੱਕ' ਜਾਂ 'ਵਿਰੋਧ' ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੇ ਚੇਤੰਨ ਬੁੱਧੀ, ਉੱਚ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਕਸਵੱਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ, ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਬਹਿਸਬਾਜ਼ੀ ਪੰਥਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ੯੦ ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਪੂਰਨ 'ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ 'ਸੰਪਾਦਨਾ' ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਧੜ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਵਾਜਬੀਅਤ ਇਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਤਿਓਹਾਰਾਂ, ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਅਤੇ ਪਾਵਨ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖ਼ਾਂ ਯੋਗ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਆਪਸ 'ਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਨੇ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਕ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਿਆ ਤਾਂ ਲਾਸਾਨੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਆਨਮਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਅਤੇ ਰਲੇਵੇਂ ਹੋਣ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਹਨ। ਸੋਝੀ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿੱਕੇਬੰਦ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਆਪਸ 'ਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਪੰਥ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ' ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੰਥ ਲਈ "ਅਨੇਕ ਹੈਂ॥ ਫਿਰ ਏਕ ਹੈਂ॥" ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਮਰਯਾਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨੇ ਵੀ ਪੰਥਕ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨੂੰ ਖੇਰੂੰ-ਖੇਰੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨ੍ਹਣੂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ

ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਸੰਕਟਮਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਕਾਰ ਹੈ। ੮੦ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਪਤਿਤਪੁਣੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬਾ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ 'ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ' ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹਦਾ। ੬੦ ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਰਹੇ। ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਹੋਂਦ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਣਦਿਸਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਮੌਤ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁੱਲ ਭੌਇ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ ਸਵਾ ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ, ਮੁਲਕ 'ਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ੧੯ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ, ਜਲਵਾਯੂ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹ-ਪਾਣੀ 'ਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ, ਦੁੱਧ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਤੀਜਨ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਕੈਂਸਰ, ਅਧਰੰਗ, ਅਪੰਗਤਾ, ਕੋਹੜ, ਦਮਾ, ਸ਼ੂਗਰ, ਬਲੱਡ-ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣਾ, ਬਾਂਝਪਣ, ਨਾਮਰਦੀ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਲਾਇਲਾਜ ਰੋਗਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਕੈਂਸਰ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ੪੩ ਸਿਵੇ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਬਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਆਪਣੀ ਸੂਰਬੀਰਤਾ, ਸੂਰ ਵਰਗੇ ਉੱਚੇ-ਲੰਮੇ, ਡੀਲ-ਡੌਲ ਜੁੱਸਿਆਂ, ਮਰਦਾਨਗੀ ਤੇ ਇਖ਼ਲਾਕ ਕਰਕੇ ਲੋਹਾ ਮੰਨਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਵੀ ਆਹਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਮਾਹਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਪਰਮ ਕਾਉਂਟ ੬੦ ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ੧੫ ਮਿਲੀਅਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੀ ਹਾਲਤ ਰਹੀ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ੨੦ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 'ਹਿਜੜੇ' ਜੰਮਣਗੇ। ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਹੁਣ ਜ਼ਹਿਰ ਘੁਲ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ੭੫ ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਪੀਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁੱਲ ੩ ਕਰੋੜ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ੫੦ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਵੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਸਿੱਖ ਸਿੱਧੇ-ਸਿੱਧੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਣਦਿਸਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਸਿੱਖ' ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰੀ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਆਪਸੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਰੀ ਊਰਜਾ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਸੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਇਤਫ਼ਾਕ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲੀ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਜ ਕਰਨ 'ਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨਾਕਾਮ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਤਭੇਦ ਹਰੇਕ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ; ੪ ਵੇਦ, ੬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ, ੧੮ ਪੁਰਾਨ, ੨੭ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ, ੫੨ ਉਪਨਿਸ਼ਦ, ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਗੀਤਾ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਨੇਕਾਂ ਫ਼ਿਰਕੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈਵ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫ਼ਰਕ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ੪ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸਾਈ ਮਤ ਦੇ ਸੰਨ ੧੯੦੦ ਵਿਚ ੧੬੦੦ ਫ਼ਿਰਕੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ੨੦,੦੦੦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫ਼ਿਰਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਫ਼ਰਕ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਸੀਹਾ (ਸੇਵੀਅਰ) ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਮਾਨਤਾ 'ਤੇ ਇਹ ਉਟੰਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸਾਈਆਂ 'ਚ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਇਸਾਈ ੨੫ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਰੋੜਾਂ ਇਸਾਈ ਜੋ ਕਿ ਰੂਸ, ਯੂਕਰੇਨ, ਇਥੋਪੀਆ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਨ, ਇਹ ਦਿਨ ੭ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੂਲੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੈਗੋਰੀਅਨ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਕਦੇ ਇਸਾਈ ਧਰਮ 'ਚ ਕ੍ਰਿਸਮਿਸ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਜਗ-ਹਸਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ-ਸੁਣਿਆ। ਫੇਰ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਦੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਸੀ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਫ਼ੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਮ-ਪੱਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਵਿਸਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵੀ ਸੀਸ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਇਸ਼ਟ ਇਕ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਹੈ, ਸਾਡਾ ਅਕੀਦਾ ਇਕੋ 'ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਕਾ' ਹੈ, ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇਕ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਜੈਕਾਰਾ ਇਕ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ 'ਗੁਰਮੁਖੀ' ਇਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਏਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੜ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ (ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ) ਵਿਚ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ?

ਆਪਸੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੇ ਪੰਥ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੈਅ ਕਰਦੇ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ 'ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ' ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ? ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਥੇ ਮੁੜ 'ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ' ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ 'ਜ਼ਾਤੀ ਦੇ ਵੈਰ ਦਾ ਫਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਵਿਚ, ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਹੋਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਇਕ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀ ਜ਼ਰੀਏ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, "ਇਕ ਰੁੱਖ ਨੇ ਸਾਥੀ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਖ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਹਾੜਿਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਗੱਡੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਰੱਤੀ ਭਰ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਮਿਲਾਪ ਕਾਰਨ ਕੁਹਾੜਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ। ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਰੁੱਖ ਨੇ ਮੁੜ ਫ਼ਿਕਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜ਼ਾਤੀ ਭਾਈ ਹੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜੋ ਕੁਹਾੜਿਆਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਇ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਕੰਬ ਗਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜ਼ਾਤੀ ਦਾ ਵੈਰ ਕੁਲ ਦੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਂਗੇ।"

ਫ਼ੋਨ : 98780-70008
e-mail :ts1984buttar@yahoo.com

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਦੇ ਭੋਰੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ

ਕੰਵਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਹਉਮੈ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ, ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਧਾਰਾਸ਼ਾਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਭ ਨੇ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਿਰਮੌਰ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ, ਹਉਮੈ ਅਧੀਨ ਅਖੌਤੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚਸ਼ਮਾ ਲਗਾ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਨੌਵੀਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ 'ਬਕਾਲੇ' ਵਿਚ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਜਾਂ 'ਨਾਮ ਜਪਣ' ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਮੰਡਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਉਮੈ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ, ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਧਾਰਾਸ਼ਾਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਭ ਨੇ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਿਰਮੌਰ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ, ਹਉਮੈ ਅਧੀਨ ਅਖੌਤੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚਸ਼ਮਾ ਲਗਾ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ ਨੌਵੀਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ 'ਬਕਾਲੇ' ਵਿਚ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਜਾਂ 'ਨਾਮ ਜਪਣ' ਦਾ ਖੰਡਨ ਜਾਂ ਮੰਡਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੋਰੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਤਾਰੀਖ਼ਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਬਕਾਲੇ' ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਬਲਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਰਜਿ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਸਿਰਮੌਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਭੱਟ ਵਹੀ, ਪੰਡਾ ਵਹੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਲੇਖਕ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਸੰਪਾਦਕ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ, ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

'ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ' ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੮ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਪਿਆਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ੧੬੪੪ ਈਸਵੀ ਦੇ ਆਰੰਭਕ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਬਕਾਲੇ' ਆ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ੨੦ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੧ 'ਤੇ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਦੀ "ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਸ ਭਾਗ-੧, ਪੰਨਾ-੧੮੫" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ, ਸੁਪਤਨੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ, ਭਰਜਾਈ ਹਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਯਾਤਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਹੀਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਟੋਲੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਬਨੂੜ, ਰੋਪੜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਗਏ, ਉਥੋਂ ੨੯ ਮਾਰਚ ੧੬੫੭ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪੁੱਜੇ। ਅੱਗੇ ਗੜ੍ਹ ਮੁਕਤੇਸ਼ਵਰ ਗਏ ਜਿੱਥੋਂ ਅਕਤੂਬਰ ੧੬੫੭ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਵਹੀਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਰਤ ਆਈ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਫ਼ਰੋਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੁੱਤਰ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੀਨ-ਹਯਾਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਕਿਤੇ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਹੀਰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਗਈ, ਕਿਸ-ਕਿਸ ਸਿੱਖ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਨਾਉਂ-ਥੇਹ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਹਰਿਦੁਆਰ 'ਹਰਿ ਕੀ ਪਉੜੀ' ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਸਾਹਿਬ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਥੋਂ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ

ਹੈ। ਕਨਖਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ? ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਅਸਾਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ 'ਭੱਟ ਵਹੀ' ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ। 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੫੮ ਅਨੁਸਾਰ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ੩੫ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ "ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੌ ਤੇਰਾਂ ਅਸਾਢ ਸੁਦੀ ਏਕਮ ਦੇਹੁ ਕੌਟ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸੇ (ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ) ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਚਲੇ ਆਏ ਥੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਵਨੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਪਟਨਾ ਮੇਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਥੇ। ਏਥੇ ਹੀ ਸਤਰਾਂ ਸੌ ਅਠਾਰਾਂ ਪੋਖ ਮਾਸ ਸੁਦੀ ਸਪਤਮੀ ਬੁਧਵਾਰ ਕੇ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਲੀਆ।" ਇਹ ਈਸਵੀ ਸੰਨ ੧੬੬੧ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ੧੬੬੬ ਈਸਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ।

'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ' ਕ੍ਰਿਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬਰ, ਸੰਪਾਦਕ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੦੯ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਲ੍ਹਾ-ਕਲੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਏ। ਪਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੨ 'ਤੇ ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਸਾਰੀ ਵਹੀਰ ੧੬੬੦ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਹੀਰ ਨਾਲ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਦਿੱਲੀ, ਮਥੁਰਾ, ਆਗਰਾ ਪ੍ਰਯਾਗ (ਅਲਾਹਾਬਾਦ) ਗਏ। ੨੧ ਜੂਨ ੧੬੬੧ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਪੁੱਜੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭੱਟ ਵਹੀ ਪੂਰਬੀ ਦੱਖਣੀ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾਜ ਹੈ। ਬਨਾਰਸ ਤੋਂ ਵਹੀਰ ਸਾਸਾਰਾਮਾ ਅਤੇ ਗਯਾ ਹੋ ਕੇ ਪਟਨਾ ਪੁੱਜੀ।"

'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ' ਅਤੇ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ। ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਵਹੀਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੀ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਗੁਰੂ) ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਿਸ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ? ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ, ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਡਾ. ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਪਾਦਤ ਪੁਸਤਕ 'ਹੁਕਮਨਾਮੇ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ (੧੯੯੯) ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੦੨-੧੦੩ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਪਟਨੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ (ਗੁਰੂ) ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਵਧਾਈ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਸੀਸਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ:

ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਨੰ. ੨੩ : ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤ ਪਟਨੇ ਜੋਗੁ

"ਪਟਨਾ ਗੁਰੂ ਕਾ ਘਰ ਹੈ ਸੰਗਤ ਕੀ ਬਹੁੜੀ ਹੋਗੁ, ਸੰਗਤ ਸੇਵਾ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਕੀ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤੁਮਹਾਰੀ ਸੇਵਾ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਗੁਰੂ ਦਰਗਾਹ ਥਾਇਂ ਪੜੇਗੀ ਸੰਗਤ ਕਾ ਭਲਾ ਹੋਗੁ"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਛਾਪੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਕਿਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ?

ਜਦ ਅਸੀਂ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦੀ ਗਹੁ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਨਹਿ ਮੁਗਲ ਕੌ ਦਰਸਨ ਦੈਂ ਹੈਂ" ਪਰ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੬੩ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸਾਖੀ ਨੰ. ੧੮ ਸਾਖੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਜਾਨੇ ਕੀ ਚਾਲੀ

"ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ (ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ) ਨੇ ਸੰਮਤ ਸਤਰਾਂ ਸੈ ਇਕੀਸ- ਚੇਤਰ ਸੁਦੀ ਅੱਠੇਂ ਵੀਰਵਾਰ ਕੇ ਦਿਹੁੰ ਰਸੀਨਾ ਨਗਰ (ਰਾਇ ਸੀਨਾ, ਦਿੱਲੀ) ਸੇ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਕਾ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਭੇਜਾ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋ ਪਤਾ ਕੀਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਇ ਗਏ ਹੈਂ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਖਬਰ ਪਾਇ ਅਪਨਾਂ ਅਹਿਲਕਾਰ ਭੇਜ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਭੇਜਾ। ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿੰਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਪਾਲਕੀ ਮੇਂ ਬਹਾਇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਲੇ ਆਂਦਾ। ਇਨ ਕੋ ਏਕ ਮੂੜ੍ਹੇ ਪੇ ਬੈਠਾਇਆ ਗਿਆ।"

ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ- ੬੩ ਅਤੇ ੬੪ ਦੇ ਫੁੱਟ ਨੋਟ ਵਿਚ ਭੱਟ ਵਹੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: "ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਮਹਲਾ ਅੱਠਮਾਂ ਬੇਟਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਕਾ।... ਸਾਲ ਸਤਰਾਂ ਸੈ ਇਕੀਸ ਚੇਤਰ ਮਾਸੇ ਸ਼ੁਕਲਾ ਪੱਖੇ ਥਿਤ ਨਾਮੀ ਗੁਰੂਵਾਰ ਕੇ ਦਿਹੁੰ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚਢੈ ਪਾਲਕੀ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਇ ਦਿਹਲੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਆਏ। ਗੈਲੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਆਏ, ਬੇਟੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਮਹਲ ਸੱਤਮੇਂ ਕੇ- ਦੀਵਾਨ ਦਰਘਾ ਮੱਲ ਆਇਆ, ਬੇਟਾ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ ਛਿਬਰ ਕਾ। ਕੰਵਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਆਇਆ, ਬੇਟਾ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਅੰਬੇਰੀ ਕਾ।"

(ਭੱਟ ਵਹੀ ਤਲਉਂਡਾ, ਪਰਗਨਾਂ ਜੀਂਦ, ਖਾਤਾ ਜਲਹਾਨੇ ਪੁਆਰੋਂ ਕਾ)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਭੱਟ ਵਹੀਆਂ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪ 'ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ' ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ- ੧੩ 'ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ 'ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ' ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਦਾ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ 'ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮਾ' ਦਾ ਕਰਤਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਸਾਫ਼ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕੁਫ਼ਰ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ; ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਬਦਲਣ ਕਰਕੇ ਫਿਟਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਧੀਰ ਮੱਲੀਏ ਅਤੇ ਰਾਮਰਾਈਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਪਰ 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਲਕੀ

ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦਾ ਲੇਖਕ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ- ੬੫ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ, ਸੰਮਤ ੧੭੨੧ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿਚ ਪੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਗੀਠੇ ਵਿਚੋਂ ਫੁੱਲ ਚੁਗ ਕੇ ਗੰਗਾ ਆਦਿਕ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਾਉਣੇ ਮਨਮਤਿ ਹੈ।

'ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੨ ਮੁਤਾਬਕ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨਾਲ ੨੧ ਮਾਰਚ ੧੬੬੪ ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਵੇਲੀ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ) ਜਾ ਕੇ ਮਿਲੇ। 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ- ੬੩ ਅਨੁਸਾਰ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ੨ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਰਹੇ, ੨੩ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬਕਾਲੇ ਲਈ ਚੱਲੇ। 'ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ' ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੬੪ ਅਨੁਸਾਰ ੨੪ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ੨੫ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਚੇਚਕ ਨਿਕਲ ਆਈ। ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮਸਾਂ ੧੫-੨੦ ਮੀਲ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣਗੇ, ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ੩੦ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾ ਗਏ। ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ, (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਕਾਲੇ' ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ 'ਬਕਾਲੇ' ਵਿਚ ਬਣੇ ਭੋਰੇ ਅਤੇ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਮ-ਜਪਣ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :

੧. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ : ਲੇਖਕ ਡਾ. ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ (੧੯੮੭) ਅਨੁਸਾਰ;

"ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਵਿਸਾਖ ਵਦੀ ੫ ਸੰਮਤ ੧੬੭੮ (੧ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੬੨੧ ਈਸਵੀ) ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਹੋਇਆ। (ਕਿਤਾਬ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੦)

ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੩ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਈ ਉਸੇ ਦਿਨ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਮੰਗਣੀ, ਲਾਲ ਚੰਦ ਸੁਭਿਖੀ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੬ 'ਤੇ 'ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ (ਗੁਰੂ) ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦਾ, ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਢਾਰਸ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁੱਤਰ ਭੀ ਗੱਦੀ ਦਾ ਵਾਰਿਸ ਬਣੇਗਾ। ਜਦੋਂ ੧੬੪੪ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਤਦ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਪੁੱਤਰ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਤੋਂ 'ਬਕਾਲੇ' ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਪੱਕੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਰੱਖੀ।

ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੭ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਬਾ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਚੌਖਾ ਸਮਾਂ ਨਾਮ-ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਤਪੱਸਿਆ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਇਕ ਭੋਰੇ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਪੱਸਿਆ ਲਈ ਆਪ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ। ੧੨ ਸਾਲ 'ਬਕਾਲੇ' ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਣਾਈ।"

੨. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਮਾਰਗ: ਲੇਖਕ ਡਾ. ਸੁਖਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਪਟਿਆਲਾ (੧੯੯੭) ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੨ ਅਨੁਸਾਰ;

"ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਰਾਇ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੇ ਸੋਗ ਵਿਚ ਆਪ ਕੀਰਤਪੁਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਮਾਂ ੨੨ ਸਾਲ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

੩. ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਭਾਗ-੧: ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਏ., ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੩੦੫ ਅਨੁਸਾਰ;

"ਸੰਮਤ ੧੭੦੧ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾਂ (ਸੁਪਤਨੀ) ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ, ਪਿੰਡ ਬਕਾਲੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਟਿਕੇ ਅਤੇ ਵੀਹ-ਇੱਕੀ ਵਰ੍ਹੇ ਉਥੇ ਰਹੇ। ਉਥੇ ਆਪ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਮਕਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ, ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਟਿਕਾਉ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਭੋਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਜਪ ਤਪ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।"

੪. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੀਤਲ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ' ਦੇ ਤੀਜੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੩੦ ਅਤੇ ੩੧ 'ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ;

"ਪੈਂਦੇ ਖ਼ਾਨ ਨਾਲ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸੋਹਲ ਦਿਲ 'ਤੇ ਬੜਾ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਮਰ ਰਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਥਾਹ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਬਕਾਲੇ ਆ ਕੇ ਆਪ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਏ। ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਆਪ, ਰਾਤ-ਦਿਨ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ।"

੫. Life of Guru Teg Bahadur: ਲੇਖਕ ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਫ਼, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ (੧੯੭੧) ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੮ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਵਲੋਂ 'ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ' ਪਿੱਛੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਬਕਾਲੇ ਵਿਚ ਭਜਨ-ਬੰਦਗੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

੬. ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ : ਲੇਖਕ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ੨੦੧੧) ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੌੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਗੁਰੂ) ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਬਕਾਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਤਪ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੱਦੀ-ਨਸ਼ੀਨ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਏ। ਧੀਰ ਮੱਲ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ ਵਲੋਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣ ਕਾਰਨ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ 'ਦਮਦਮਾ' ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਉਡੀਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਬਕਾਲੇ ਆ ਗਏ।

੭. ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਨਾਕਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼:

ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਛਾਪੇ ਇਸ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਵਿਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਿੰਨ ਭੋਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

(ੳ) ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ- ੮੨੯, ਕਾਲਮ-੩ ਅਨੁਸਾਰ:

ਬਕਾਲਾ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬਯਾਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਢਾਈ ਮੀਲ ਉਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਸਮੇਤ ਚਿਰ ਤੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ "ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ" ਹੈ, ਜਿਥੇ ਗੁਰਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੈ।

(ਅ) ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੯੨੬, ਕਾਲਮ-੨ ਅਨੁਸਾਰ:

ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ : ਬਕਾਲੇ ਨਗਰ ਵਿਚ ਉਹ ਗੁਫ਼ਾ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ।

(ੲ) ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੧੦੧, ਕਾਲਮ-੨ ਅਨੁਸਾਰ:

ਭੋਰਾ ਸਾਹਿਬ : ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਥੇ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਭਜਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਭੋਰਾ ੮ ਫੁੱਟ ਗਹਿਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦਸ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ।

(ਸ) ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ-੩੧੪, ਕਾਲਮ-੩ ਅਨੁਸਾਰ:

ਕਾਂਸ਼ੀ : ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਗਰ ਹੈ।

ਇਥੇ ਮੁਹੱਲਾ ਆਸ ਭੈਰੋਂ ਵਿਚ "ਬੜੀ ਸੰਗਤ" ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸੰਮਤ ੧੭੨੨ ਵਿਚ ਇਥੇ ਪਧਾਰੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਗੁਫ਼ਾ ਵਿਚ ਏਕਾਂਤ ਧਿਯਾਨ ਪਰਾਇਣ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਵਿਦਯਮਾਨ ਹੈ।

ਤਰਕਵਾਦੀ ਕੀ ਹੁਣ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਭੋਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਏ ਸਨ? ਜੇ ਇਹ ਭੋਰੇ ਜਾਂ ਗੁਫ਼ਾਵਾਂ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ, ਇਕ ਮਨ, ਇਕ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਫ਼ਿਰ ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਇਹ ਭੋਰੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ?

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਾਸਤਿਕ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵੜ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਮਕੈਨੀਕਲ ਕਿਰਿਆ' ਹੈ। ਜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ 'ਤੇ ਇਹ ਗਹਿਰੀ ਚੋਟ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮੇਟਣ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

 # 20/77 ਰਣਜੀਤ ਨਗਰ, ਜੀ-ਬਲਾਕ
ਸਿਉਨਾ ਰੋਡ, ਪਟਿਆਲਾ
ਮੋਬਾਇਲ : 98151-56818, 95018-77116.

ਵਿਸਮਾਦੀ ਪੀੜਾ

ਇਕ ਪੀੜਾ ਐਸੀ ਚਾਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਪੀੜਾ ਦਰਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ।
ਜਿਸ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ, ਇਕ ਅਨੰਦ ਵਿਸਮਾਦੀ ਬਣ ਜਾਵੇ।
ਜਿਸ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਇਕੱਲਤਾ ਵੀ, ਦੇ ਜਾਵੇ ਸੁਖ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਜੀ।
ਉਹ ਪੀੜਾ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ, ਇਕ ਐਸਾ ਦੀਪ ਜਗਾ ਜਾਵੇ।
ਜਿਸ ਦੀਪ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਲੋਅ ਤੋਂ, ਇਕ ਐਸਾ ਮਾਰਗ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।
ਜਿਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਇਹ ਕਿਰਮ ਵੀ, ਮੰਜ਼ਿਲ-ਏ-ਮਕਸੂਦ ਨੂੰ ਪਾ ਜਾਵੇ।
ਵੀਰਾਨ ਪਏ ਇਸ ਬਗ਼ੀਚੇ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੇਮ ਬਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਜਾਵੇ।
ਮਰਨ ਪਈ ਇਸ ਬੂੰਦ ਨੂੰ, ਇਕ ਪ੍ਰੇਮਾ ਨਦੀ 'ਚ ਸਮੋ ਦੇਵੇ।
ਅਸੀਮ ਸਮੁੰਦ 'ਚ ਨਦੀ ਸਮੋ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮੁੰਦ ਬਣਾ ਜਾਵੇ।
ਵਿਪਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਪੀੜਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦਰਦ ਹੀ ਹੈ।
ਇਸ ਪੀੜਾ ਦੀ ਦਾਤੀ ਮਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਦਲਦੀ ਹੈ।
ਇਸ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਦਰਦ ਹੀ ਹੈ, ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ ਭਰਮ ਹੀ ਹੈ।
ਟਿਕਾਉ ਨਹੀਂ ਜਲਣ ਹੀ ਹੈ, ਜ਼ਖ਼ਮ ਹੀ ਹੈ ਤਾਪ ਹੀ ਹੈ।
ਚਿੱਟੇ ਘੁੱਪ ਚਾਨਣ ਨੂੰ, ਇਹ ਪੀੜਾ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰ ਕਰੇ।
ਇਹ ਪੀੜਾ ਜਿਸ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵੀ, ਧੜਕਣ ਰਹਿਤ ਬਣਾ ਜਾਵੇ।
ਇਹ ਪੀੜਾ ਦਾਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੇ, ਇਹ ਪੀੜਾ ਦਾਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰੇ।
ਦਰਦ ਸਹਿਤ ਇਕ ਪੀੜਾ ਤੋਂ, ਦਰਦ ਰਹਿਤ ਇਕ ਪੀੜਾ ਤੱਕ,
ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੈ।
ਸੁਪਨਾ ਹੈ ਉਸ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਦਾਤਾ ਹੈ।
ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੁੰਦ ਹਾਂ ਮੈਂ, ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਸਮਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।
ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ।
ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਸਮੁੱਚਾ ਬ੍ਰਿਛ ਲਈ।
ਜੇ ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਇਕ ਪੱਤੇ ਲਈ, ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ।
ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪੱਤੇ ਜੀਂਵਦੇ ਨੇ।
ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਟਾਹਣੀਆਂ ਉੱਗੀਆਂ ਨੇ।
ਫਿਰ ਉਸ ਸੱਕ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ, ਜੋ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਟਾਹਣਿਆਂ ਦੀ।
ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ, ਜੋ ਖ਼ੁਰਾਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ।
ਫਿਰ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਮੋਈਆਂ ਹਨ।
ਜੱਰੇ ਜੱਰੇ 'ਚ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੋਇਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਹੂਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
ਨਫ਼ਰਤ ਕਿਉਂ ਪੈ ਰਹੇ ਪੀਲੇ ਪੱਤੇ ਨੂੰ, ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਗੁੱਚਾ ਹੈ।
ਨਫ਼ਰਤ ਕਿਉਂ ਮੁਰਝਾਈ ਟਾਹਣੀ ਨੂੰ, ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰੀ ਹੈ।
ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਇਕ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗ ਵੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਧੂਰਾ ਕਰ ਜਾਂਦੀ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਪਾ ਜਾਂਦੀ, ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਪੀੜਾ ਦਰਦ ਭਰੀ।
ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਸੂਖਮ ਇਕ ਤਰੰਗ ਵੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਾ ਜਾਂਦੀ।
ਇਕ ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸ ਪਿਆਰੇ ਤੂੰ, ਕਰਾਂ ਨਾ ਅਧੂਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ।
ਝੋਲੀ ਪਾ ਤੂੰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਰੀ,
ਪ੍ਰੇਮ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੁੰਦ ਤਾਈਂ, ਇਸ ਬੂੰਦ ਨੂੰ ਸਮਾ ਲੈ ਤੂੰ।
ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਮੇਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ, ਸਮਾ ਲੈ ਆਪਣੀ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ 'ਚ ਤੂੰ।

-ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ

ਕੋਈ ਵੀ ਰੁੱਖ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਜਾਂ ਸੁਡੌਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਸਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾਈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਕੜ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖੋਖਲੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਉਪਰਲੀ ਪਰਤ ਵਿਚਲੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ ਭਾਦਰੋਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਸ 'ਧਰਮ ਧਰਤੀ' ਵਿਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਧਰਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦਇਆ ਵਿਚੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਦੀਵ ਹੈ। ਇਹ ਰੁੱਖ ਘਣਛਾਵਾਂ ਬਣ ਕੇ ਸਰਬੱਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਤਪਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਉਪਰ ਕਈ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਡੇਰਿਆਂ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਵੱਢਣ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਝੱਟ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਕੇਵਲ ਛਾਂ ਮਾਣਨ ਲਈ ਆਏ ਹੀ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਇਸ ਰੁੱਖ ਲਈ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਰੁੱਖ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਕਦੀਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾਂਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤੋਂ ਛਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਛਾਂਗਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰੁੱਖ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਫਿਰ ਫਲਿਆ-ਫੁੱਲਿਆ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਛਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗਾ।

ਸਮੇਂ ਤੇ ਰੁੱਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਰੁੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਨੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦਾ ਰਾਜ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਵਾਹੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਮਿਲੇ। ਲਹੂ ਚੂਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਡੰਢ ਭਰਨੇ ਪਏ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੋਖੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿੰਜਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਜੀਵੜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਪਦਵੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜੇ ਗਏ। ਅੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਰੱਤ ਕੰਮ ਆਈ ਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਆਨ-ਬਾਨ-ਸ਼ਾਨ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਛਾਵਾਂ ਦੀ ਧਾਂਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ ਪਰ ਹੁਣ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ

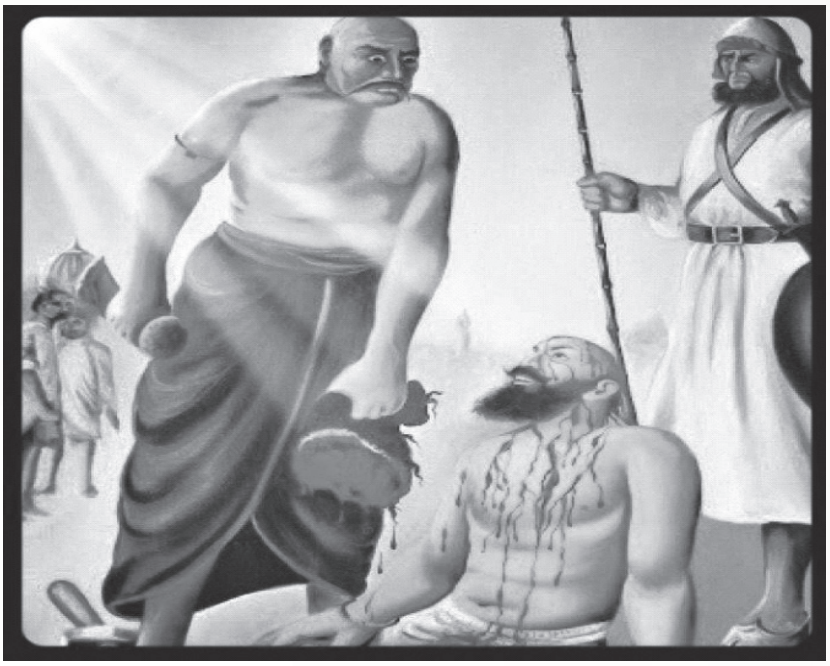

ਕੁਹਾੜਿਆਂ ਨੇ ਵੱਢਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਸਤੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣੇ ਦੱਸੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਲੱਕੜੀ ਤੋਂ ਬਣੇ ਦਸਤਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕੁਹਾੜਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ੫੫੦ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਖਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾਅ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰੁੱਖ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਨ, ਜੋ ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਂ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ ਪਰ ਜੜ੍ਹ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਘਣਛਾਵੇਂ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਹੁਤਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇਸ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਰਾਖਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਈ ਰਾਖੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਐਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਰਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਫਰੋਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿੱਧਰ-ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰਕ ਦੇ ਕਰਿੰਦਿਆਂ ਨੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਹੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਨ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਉਹ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਛੇੜ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਕੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਉਪਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਉਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ? ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ 'ਭਰੋਸਾ ਦਾਨ' ਮੰਗਦੇ ਤਾਂ ਹਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗਣ ਵਿਚ ਹੀ 'ਭਰੋਸਾ' ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੂ?

ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ, ਭਗਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ, ਮੰਨ ਕੇ, ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣ ਲੱਗਣ ਤਾਂ ਹੀ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੋਝੀ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਮੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਦਾਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਰੱਤ ਨੇ ਇਸ ਸਿਉਂਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਸਿਉਂਕ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵੱਧ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਨਿਰਛਲ ਲਹੂ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆਂ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਮੂਲ ਜੜ੍ਹ ਤਾਂ 'ਦਇਆ' ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਰੁੱਖ ਉਪਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ 'ਸਤੁ, ਸੰਤੋਖ ਤੇ ਵਿਚਾਰ' ਵੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। 'ਜਪ, ਤਪ, ਹਠ ਤੇ ਸੰਜਮ' ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਬਚਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਪਰ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਆਬ ਮਿਲਣੀ ਸਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 'ਤਿਆਗ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸਹਿਜਤਾ ਤੇ ਨਿਰਛਲਤਾ' ਉਪਜਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਸਰੂਪ, ਸਰੀਰਕ ਸੁਡੌਲਤਾ, ਬਾਣਾ, ਜੁਝਾਰੂਪਣ ਆਦਿ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੇ ਟਾਹਣੀਆਂ, ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ, ਫਲ ਇਤਿਆਦਿਕ ਹਨ।

ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਨਿਆਈ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤਾਂ ਆਉਂਦੀ-ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਇਹ ਰੁੱਖ ਅਣਦਿਸਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਰੂਪੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਰੁੱਖ ਦੇ ਫਲ-ਫੁੱਲ-ਪੱਤੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਦਇਆ, ਸਤੁ, ਸੰਤੋਖ, ਵਿਚਾਰ, ਜਪ, ਤਪ, ਹਠ, ਸੰਜਮ, ਸੇਵਾ-ਸਿਮਰਨ, ਤਿਆਗ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸਹਿਜਤਾ, ਨਿਰਛਲਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਆਦਿ ਸਦਗੁਣ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਫਲ-ਫੁੱਲ-ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਟਾਹਣੀਆਂ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਛਾਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸਹੀ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ।

ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਸੰਕੋਚ ਕੇ, ਬਾਹਰੀ ਵਰਤਾਰੇ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੋਏ 'ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜੀਏ' ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਿਓ-ਦਾਦੇ ਦਾ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੀ ਸਾਡੀ ਅਸਲ ਪੂੰਜੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਾਇਆ, ਸ਼ੋਹਰਤ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੌਧਰਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਅਧੀਨ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਂ ਮਾਣੀਏ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਲਿਆਈਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਈਏ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖੀ ਕਰੀਏ, ਉੱਥੇ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਗਵਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀਏ ਤਾਂ ਜੋ 'ਜਲੰਦੇ ਜਗਤ' ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਆਓ! ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਦਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਇਸ ਰੁੱਖ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਸਕੀਏ।

ਫ਼ੋਨ: 98554-01843.

ਕਵਿਤਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ

ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ,
ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਕਾਸ਼ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਹੋਵੇਗੀ,
ਨਾ ਹੋਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਵਰਗਾ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਸਿਰਤਾਜ ਕੋਈ।

੨ ਮਈ ੧੫੬੩ ਨੂੰ ਭਾਨੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਘਰ,
ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਨਾਮ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਨੂਰਾਨੀ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਈ।

ਆਪ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਲਾਸਾਨੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪਰਤਾਪ ਕਾਰਨ,
ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਦਾਸ ਹੋਈ।

ਵਡਭਾਗੀ ਰੂਹਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਕੀਤੇ,
ਆਪ ਦੇ ਸੰਪਰਕ 'ਚ ਆਈ ਇਕ ਵਡਭਾਗੀ ਰੂਹ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹੋਈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਲੰਘੇ ਰਾਹ ਜਗਮਗਾਏ ਸਥਾਨ ਪੂਜਣਯੋਗ ਹੋ ਗਏ,
ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨ ਪਾਏ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਆਮ ਤੋਂ ਖ਼ਾਸ ਹੋਈ।

੩੦ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ੨੨੧੮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ,
ਮਨ ਜੁੜ ਜਾਂਦੈ ਰਾਗੀ ਗਾਉਂਦੇ ਜਦੋਂ ਚੰਗਾ ਵਜਾ ਕੇ ਸਾਜ ਕੋਈ।

ਰੂਹਾਨੀ ਬਾਣੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਈ,
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਜੋਤਿ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਈ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਸਰੋਵਰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਵਿਚ ਸੁਹਣਾ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਜਿਆ,
ਸੱਚਖੰਡ ਦੀ ਉੜਾਨ ਭਰਨ ਲਈ ਅਦਭੁੱਤ ਬਣਾਇਆ ਜਹਾਜ਼ ਕੋਈ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਨਾਮੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ,
ਮਹਿਮਾ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਕੋਈ।

ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਆਪ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,
ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।

ਮੁਗ਼ਲ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮੀ ਹਿੰਸਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ,
ਦਰਜ ਅਤਿ-ਭਿਆਨਕ ਬੇਹੱਦ ਘਿਨਾਉਣੀ ਜ਼ੁਲਮੀ ਵਾਰਦਾਤ ਹੋਈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਢੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਫੇਰ ਚੰਦੂ ਵਜ਼ੀਰ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ,
ਇਕ ਨਾਲ ਇਕ ਰਲ ਗਿਆ ਭੁੱਖੇ ਭੇੜੀਆਂ ਦੀ 'ਕੱਠੀ ਬਰਾਤ ਹੋਈ।

ਮਨੁੱਖ ਇਨਸਾਨੀ ਗੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦਾ,
ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਜਾਤ ਕੋਈ।

ਈਰਖਾਲੂ ਸਭ ਮਹਾਂ-ਪਾਪੀ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਬਣ ਗਏ,
ਅਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਨਾ ਪਨਾਹ ਦੇਵੇ ਕੁਦਰਤ ਕਾਇਨਾਤ ਕੋਈ।

ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਯਮ ਆ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਬੋਲਾ ਰਾਜ ਕਰਨ,
ਰੱਬ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾੜੇ ਮਜਬੂਰਾਨਾ ਹਾਲਾਤ ਕੋਈ।

ਮਨ ਹਉਮੈ ਦਾ ਵਜੂਦ ਖਿਆਲੀ ਪਲਾਓ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦਾ,
ਕਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖ਼ਿਆਲਾਤ ਕੋਈ।

ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾ ਦੇਗ ਵਿਚ ਉਬਾਲ ਰਾਵੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ,
ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਘਿਨਾਉਣਾ ਕਾਰਾ ਪਹਿਲੋਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਕੋਈ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਡਾਢਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਮਾਇਆ,
ਕਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਹ ਸੱਚੀ ਦਾਸਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਕੋਈ।
ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਵੱਡਾ ਭਿਆਨਕ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
ਯਮ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਔਕਾਤ ਕੋਈ।

ਸਿਆਣੇ ਜੌਹਰੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਅਸਲੀ ਨਗੀਨਿਆਂ ਦੀ,
ਇਵੇਂ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਗਵਾਂਦਾ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਕੋਈ।

ਸੋਝੀਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਆਮ ਇਨਸਾਨੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਦਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ,
ਕਦੀ ਇਸ ਕਦਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕੋਈ।

ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪਰਜਾ ਦਾ ਰਾਖਾ ਹੁੰਦਾ,
ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਜਿਹਾ ਕਾਸ਼ ਕੋਈ।

ਉਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਭਿਅੰਕਰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਐਲਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ,
ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੋਈ।

ਜਿਸ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਦਾ,
ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੁਲਮੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੇਗਾ ਮੁਆਫ਼ ਕੋਈ।

ਫ਼ਤੂਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ਬਾਜ਼ ਦਿਮਾਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਲਲ ਉਪਜਾਈ ਰੱਖਦਾ,
ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਰਾਸ ਕੋਈ।

ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ੁਲਮੀਆਂ ਅਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੁੰਦਾ,
ਨੀਚਾਂ ਲਈ ਅਤਿ ਨੀਚ ਤੋਂ ਨੀਚ ਗੱਲ ਵੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਖ਼ਾਸ ਕੋਈ।

ਚੰਦੂ ਨੇ ਕੰਨ ਭਰੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਮਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ,
ਈਰਖਾ ਵੱਸ ਹੋਏ ਨੇ ਮਾੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕੀਤੀ ਨਾ ਮਾਲੂਮਾਤ ਕੋਈ।

ਮਨੂਰ ਮਨ ਦਾ ਕਾਲਾ ਬੋਲਾ ਹਨੇਰਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦਾ,
ਲੱਖ ਵਾਰੀ ਨਹਾ ਕੇ ਚਿੱਟਾ ਭਾਵੇਂ ਚਮਕੀਲਾ ਪਾ ਲਵੇ ਲਿਬਾਸ ਕੋਈ।
ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਈਰਖਾ ਦੀ ਅੱਗ ਬਾਲ ਕੇ,
ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਇਆ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ ਝੂਠਾ ਹੀ ਪਰ ਇਲਜ਼ਾਮਾਤ ਕੋਈ।

ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਬਹਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ,

ਉਹ ਤਾਂ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾੜੀ ਵਾਰਦਾਤ ਕੋਈ।

ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਅੱਲ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਫੇਰ ਉਬਾਲ ਦਿੱਤਾ,
ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਾਂਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੀ ਵੀ ਨਾ ਸੁਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੋਈ।

ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ ਲਾਹੌਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਕਹਿਰ ਦਾ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਿਆ,
ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਬਾਤ ਕੋਈ।

ਸਮਾਂ ਥੰਮ ਗਿਆ ਧਰਤ ਹਿੱਲ ਗਈ ਹਨੇਰੀ ਝੱਖੜ ਤੂਫ਼ਾਨ ਚੱਲਿਆ,
ਕੁਦਰਤ ਕੁਰਲਾਈ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਜ਼ੁਲਮ ਸੋਧੇ ਕਰੇ ਆਗਾਜ਼ ਕੋਈ।

ਸਾਰੇ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਦੀ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਜੀਣਾ ਅਤਿ ਦੁਸ਼ਵਾਰ ਹੋਇਆ,
ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮੀ ਮੁਗ਼ਲੀਆ ਰਾਜ ਤੋਂ ਕਰੇ ਬੰਦ ਖ਼ਲਾਸ ਕੋਈ।

ਨਿੱਤ ਮਾੜੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਧਰਤ ਨਾਪਾਕ ਹੋਈ,
ਮਜ਼ਲੂਮ ਲੋਕਾਈ ਦੀ ਕੌਣ ਸੁਣੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਫ਼ਰਿਆਦ ਕੋਈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਿੱਠਾ ਮਿੱਠਾ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ,
ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਨਾ ਕਰਮਾਤ ਕੋਈ।

ਨਾ ਮੁੱਖੋਂ ਸੀਅ ਉਚਰੀ ਨਾ ਉਫ਼ ਕੀਤੀ ਨਾ ਕੋਈ ਹਿਲ ਜੁਲ ਹੋਈ,
ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮੂਰਤੀਕਾਰ ਨੇ ਮੂਰਤੀ ਸੀ ਸਜਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਤਰਾਸ਼ ਕੋਈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਮਾਧੀ ਲੀਨ ਸਨ ਸਰੀਰ ਯਮ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਵੱਸ,
ਅਕਾਲ ਪਰਮ ਜੋਤ ਨੇ ਭਰ ਲਈ ਸੀ ਉੱਚੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਕੋਈ।
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਸਨ ਇਸ ਕਦਰ,
ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਣ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਕੋਈ।

ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਕਸਰ,
ਸਭ ਚਕ੍ਰਿਤ ਸਨ ਘਟਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਨਾਟਕੀ ਵਿਸਮਾਦ ਕੋਈ।

ਘਿਨਾਉਣਾ ਸੱਚ ਸੀ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਰੰਗ ਮੰਚ 'ਤੇ,
ਮਾੜੇ ਕਰਮ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਦੀ ਸਾਬਾਸ਼ ਕੋਈ।

ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪੜਾਅ-ਦਰ-ਪੜਾਅ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾੜੇ ਹੁੰਦੇ,
ਕਰਮਗਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਪੁਲਸਰਾਤ ਕੋਈ।

ਜ਼ੁਲਮੀ ਜਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਜ਼ੱਰੇ-ਜ਼ੱਰੇ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਰੱਬ ਦੀ,
ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਕਾਸ਼ ਦੀ ਵਸਤੂ ਅਗਿਆਤ ਕੋਈ।

ਅਧਰਮੀ ਅੰਨ੍ਹੇ-ਬੋਲੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਸਕ ਕਾਲ ਵਿਚ,
ਮਜ਼ਲੂਮ ਲੋਕਾਈ ਲਈ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਸੀ ਕਾਰਾਵਾਸ ਹੋਈ।

ਸਭ ਖ਼ੈਰ ਮੰਗਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰੱਬ ਹੀ ਕਰੇ ਕੋਈ ਚਮਤਕਾਰ ਐਸਾ,
ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਸੁਖੀ ਵੱਸਣ ਨਾ ਰਹੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੋਈ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਗਟੇ,
ਸਿਰ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਭੰਨ੍ਹਣ ਨੂਰਾਨੀ ਜੋਤ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਈ।

ਜਿਸ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਸੀ ਵੰਗਾਰਿਆ,
ਸਭ ਨੂੰ ਜੀਊਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜ਼ੁਲਮ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੋਈ।

ਆਪ ਵਿਚਲੇ ਬੇਅੰਤ ਗੁਣ ਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਭਾਉਂਦੇ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ,
ਬਗ਼ੈਰ ਅਕਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਆਪ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਉੱਤੇ ਨਾਜ਼ ਕੋਈ।

ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਤੰਬਰ ੧੫੮੧ ਨੂੰ ਆਪ ਗੁਰਤਾ-ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਏ।
੧੬ ਜੂਨ ੧੬੦੬ ਨੂੰ ਚੋਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗੁਰੂ ਸੰਗਤ ਸਭ ਉਦਾਸ ਹੋਈ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਸ਼ਹਾਦਤ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਇੰਤਹਾਂ ਸੀ,
ਮਾਨੋ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੀ ਕਹਿਰ ਵਰਤਿਆ ਜਨਤਾ ਵੇਖ-ਵੇਖ ਤ੍ਰਾਸ-ਤ੍ਰਾਸ ਹੋਈ।

ਆਓ! ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹੀਏ।
ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਾਂਗਰ ਸਦਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਚਿੱਤ ਅਡੋਲ ਰਹੀਏ।

ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਈਏ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਨਾ ਦੇਈਏ।
ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰੀਏ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਕਹੀਏ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਭੀੜਾ ਬਣ ਜਾਏ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਧਰਵਾਸ ਲਈਏ।
ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਸਿੰਦਕ ਦੀ ਖਾਦ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇਈਏ।

-ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੰਮੂ

ਸਾਲਾਨਾ ਕੇਂਦਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 24 ਮਈ 2017 ਤੋਂ ਮਿਤੀ 28 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ। ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਭੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

- ਮਿਤੀ 24 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 07:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 09:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਨਿੰਮਾ ਵਾਲੀ ਰੋਡ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਮਿਤੀ 25 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 07:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 09:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ, ਚੌੜਾ ਖੂਹ ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ।
- ਮਿਤੀ 26 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 07:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 09:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਪੁਰਾਣੀ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ।

ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਮਿਤੀ 27 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮੀਂ 07:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 28 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 03:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਖਚੈਨਆਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ।
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ : ਮਿਤੀ 14 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 07:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 01:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੀਬੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਖਚੈਨਆਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਦਾਸਰੇ : ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਫ਼ਗਵਾੜਾ।
ਸੰਪਰਕ : 98889-08211, 98554-27922, 99887-66100, 99880-05795, 98766-58211, 98786-23523.

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਰੰਗਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਸਾਲਾਨਾ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ

ਮਿਤੀ 18, 19 ਅਤੇ 20 ਮਈ 2017 ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ, ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ – ਆਰੰਭਤਾ 18 ਮਈ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 20 ਮਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ	ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਆਰਤੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ
ਮਿਤੀ 18 ਮਈ 2017 ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ	
ਸਵੇਰੇ 5:00 ਤੋਂ 7:00 ਵਜੇ ਤਕ – ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਉਪਰੰਤ ਆਰੰਭਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ	ਸ਼ਾਮ 7:00 ਤੋਂ 10:00 ਵਜੇ ਤਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ
ਮਿਤੀ 19 ਮਈ 2017 ਦਿਨ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ	
ਸਵੇਰੇ 6:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ	ਸ਼ਾਮ 7:00 ਤੋਂ 10:00 ਵਜੇ ਤਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ
ਮਿਤੀ 20 ਮਈ 2017 ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ	
ਸਵੇਰੇ 6:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ	**ਕੀਰਤਨ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ** ਸ਼ਾਮ 7:00 ਤੋਂ ਸਵੇਰੇ 4:00 ਵਜੇ ਤਕ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ

ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਲੰਗਰ – ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ (ਹਰੀ ਨਗਰ ਸਪੋਰਟਸ ਕੌਮਪਲੈਕਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਗਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 20 ਮਈ 2017 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ – ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਰਾਤ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਹੋਇਗਾ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਦੇਸ਼–ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨਗੇ। ਆਏ ਦੀਦਾਰ ਬਖਸ਼ੋ ਜੀ।

ਦਾਸਰੇ

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ ਦਿੱਲੀ (ਰਜਿ.)

ਸਹਿਯੋਗੀ : ਸਮੂੰਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਰਾਜੌਰੀ ਗਾਰਡਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਪੁਛਗਿਛ ਲਈ : 9818219021 • 9818343498 ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੇਵਾ : 9899006748 • 9312219801 • 9873400345

singhprintss@gmail.com • 9911188329 • 9718207974

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸਾਰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ

(ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸਾਰ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਜਿ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ)

ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਸਾਰ ਭਵਨ, ਛੱਜੂ ਮਾਜਰਾ ਰੋਡ, ਮੁੰਡੀ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ (ਮੋਹਾਲੀ) ਫੋਨ ਨੰ: 94171-90438, 98761-77803.

ਦਾਖ਼ਲਾ ਸੂਚਨਾ

ਦੋ ਸਾਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਕੋਰਸ

ਯੋਗਤਾ : ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ, ਉਮਰ: 15 ਤੋਂ 2 ਸਾਲ

ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਕੋਰਸ+ 10+2 ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਫ਼ਤ

ਇੰਟਰਵਿਊ: 06-05-2017 (ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 09:00 ਵਜੇ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰਕ/ ਸੰਗੀਤ ਕੋਰਸ

ਯੋਗਤਾ: ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਪਾਸ, ਉਮਰ: 17 ਤੋਂ 25 ਸਾਲ

ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕੋਰਸ+ ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਮੁਫ਼ਤ।

ਇੰਟਰਵਿਊ: 08-07-2017 (ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ) ਸਵੇਰੇ 09:00 ਵਜੇ।

(ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ)

ਕੋਰਸ ਦੌਰਾਨ ਵਰਦੀਆਂ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫ਼ਤ।

ਕੋਰਸ ਸੰਪੂਰਨਤਾ 'ਤੇ ਯੋਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਤੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਸਰਟੀਫ਼ਿਕੇਟ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ।

ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ www.gurmatparsar.com ਤੋਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਸੰਯੋਗ ਸਾਹਾ

■ Amritdhari, Dastardhari, Sarab Loh Bibeki Girl (Divorcee) 29, 5' 1", Vishard Degree in Musical Vocal, Classical and Gurmat Keertan, Required Educated GURSIKH Boy. Contact: 97818-57204, 81467-13901.

■ Gursikh handsome boy U.K. born D.O.B. 21-08-1992, height-6', tall dental surgeon in U.K., wanted Gursikh keski wearing amritdhari educated and long height girl. Contact: 98767-08961, 0044 754 570 2231. email: jagbirsrai@gmail.com

■ Amritdhari boy, D.O.B.15/7/1987, Height-5'-7", Software Engineer in Sapient G.M., Gurgaon, Required Educated GURSIKH GIRL. Contact: 81305-59338. email: gconnect1988@gmail.com

'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਬਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ

ਅਦਾਰਾ 'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ 'ਬਾਬਾਣੀਆ ਕਹਾਣੀਆ ਪੁਤ ਸਪੁਤ ਕਰੇਨਿ' ਦੇ ਗੁਰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰੂ ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਬਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ 'ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ' ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਭੇਜਣ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਮਿਤੀ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 30 ਤਾਰੀਖ਼ ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਕੇਵਲ 8 ਸਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਡਰਾਅ ਰਾਹੀਂ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ = 1000 ਰੁਪਏ+ਟੈਬਲੇਟ

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ = 500 ਰੁਪਏ+ਟੈਬਲੇਟ

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ = ਟੈਬਲੇਟ

ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ : ਕੋਈ ਵੀ 8 ਸਾਲ ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਬੱਚਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕੂਪਨ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਈ-ਮੇਲ ਪਤੇ ਜਾਂ ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਈ-ਮੇਲ ਪਤਾ : akjmagzine@yahoo.com

ਵਟਸਐਪ ਨੰਬਰ : +91 86990-23874

ਕੂਪਨ ਨੰਬਰ- 14

ਨਾਮ : ..... ਉਮਰ :.....

ਕਲਾਸ/ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ : .....

.....

ਪਤਾ : .....

.....

ਮੋਬਾਇਲ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ : ..... ਸੂਰਾ ਚਿੱਟ ਨੰਬਰ : .....

ਜਵਾਬ 1 : .....

.....

ਜਵਾਬ 2 : .....

.....

.....

ਜਵਾਬ 3 : .....

.....

ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ

1. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ?
2. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?
3. ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਫ਼ਤਹਿ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ?

ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ ਦਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਡਰਾਅ ਰਾਹੀਂ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਹਿਤ ਵੇਰਵਾ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਰੰਗਦਾਰ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਦੇਖੋ।

ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।।

ਸਲਾਨਾ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ,ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਮਿਤੀ 10-11 ਜੂਨ 2017

10 ਜੂਨ 2017 (ਸ਼ਨੀਵਾਰ)
ਸਵੇਰੇ 8:30 ਤੋ ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਗੁ. ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ
ਪਾ.10 ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਰੈਣ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ
10,11 ਜੂਨ 2017 (ਸ਼ਨੀਵਾਰ, ਐਤਵਾਰ)
ਸ਼ਾਮ 7:00 ਤੋ ਸਵੇਰੇ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ
ਗੁ. ਸ਼ੇਰਗਾਹ ਸਾਹਿਬ, ਪਾ.10
ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਰਿਹਾਇਸ਼: ਗੁ. ਸ਼ੇਰਗਾਹ ਸਾਹਿਬ ਪਾ.10, ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਦਾਸਰੇ: ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ, ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ/ ਦੇਹਰਾਦੂਨ

ਸਹਿਯੋਗੀ- ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁ.ਪਾਉਟਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁ. ਸ਼ੇਰਗਾਹ ਸਾਹਿਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

094180-73660, 094591-11122, 098160-33584, 098972-15363 logon to:www.akj.org

ਬੀਬੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ

ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕੀਰਤਨੀਏ ਬੀਬੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਫ਼ਗਵਾੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਮਿਤੀ 10 ਮਈ 2017 ਤੋਂ ਮਿਤੀ 14 ਮਈ 2017 ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਖਚੈਨਆਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਲਾਹੇ ਭੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

- ਮਿਤੀ 10 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 03:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 06:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਉਪਰੰਤ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ।
- ਮਿਤੀ 12 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ, ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 05:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 09:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ, ਪਲਾਜ਼ਾ ਇਨਕਲੇਵ, ਸਾਹਮਣੇ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਸਕੂਲ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ।
- ਮਿਤੀ 14 ਮਈ 2017, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦਿਵਸ ਸੁਹੇਲਾ ਸਮਾਗਮ ਸਵੇਰੇ 08:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 01:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਖਚੈਨਆਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਹੋਣਗੇ।

ਦਾਸਰੇ : ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਫ਼ਗਵਾੜਾ।
ਸੰਪਰਕ : 98889-08211, 98554-27922, 99887-66100, 99880-05795, 98766-58211, 98786-23523.

ਸਾਲਾਨਾ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਸਮਾਗਮ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ

ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਛੋਟਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਛੰਭ ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਵਿਖੇ 1 ਜੂਨ 2017 ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋ ਕੇ 4 ਜੂਨ 2017 ਤੱਕ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ : ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਪਰੰਤ ਆਰੰਭਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ।

3 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ : ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦਿਵਸ ਸੁਹੇਲਾ ਕੀਰਤਨ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ।

3 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭਤਾ ਸੋਦਰੁ ਰਹਰਾਸਿ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਅਤੇ 4 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 5:00 ਵਜੇ ਸਮਾਪਤੀ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ।

ਦਾਸਰੇ : ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ।
ਸੰਪਰਕ: ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ ਫ਼ੋਨ : 98780-69820
ਭਾਈ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਫ਼ੋਨ : 98728-18933, 94633-61072, 80541-40674.

ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਰਸਾ ਨੰਗਲ, ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਵਿਖੇ

ਮਿਤੀ 20 ਮਈ 2017 (ਸਨਿੱਚਰਵਾਰ) ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ

ਸਾਲਾਨਾ ਕੀਰਤਨ ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ

ਸਮਾਂ : ਸ਼ਾਮ 7.30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 3.30 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਆਪ ਜੀ ਸਰਬੱਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਾਲ ਕੀਰਤਨੀ ਵੀਰਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਦੁਲਾਰੀਆਂ ਨਾਮ ਰੱਤੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਇ ਕਰ ਜੋੜ ਸਨਿਮਰ ਜੋਦੜੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਛੱਡ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਘਮਸਾਣ ਦਾ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਵੱਲ ਚਲਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੂਜਨੀਕ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰ ਕੌਰ ਜੀ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੂਸਰੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਚਲਦੇ ਗਏ, ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਵੇਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਨਿੱਤਨੇਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਸਾ ਜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਰਤਨ ਰੈਣਿ ਸਬਈ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਏ ਗਏ ਹਨ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੋਦੁਰ ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ ਸ਼ਾਮ 7.30 ਵਜੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 3.30 ਵਜੇ ਭੋਗ ਪੈਣਗੇ।

ਆਪ ਜੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਸਾਹਿਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਰਸ ਭੁੰਚਣ ਵਾਸਤੇ ਦੀਦਾਰ ਬਖ਼ਸ ਕੇ ਲਾਹੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਦੁਲਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿੱਚ

ਦਾਸਰੇ :- ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

;goe L 98726-33388 93160-23874 94642-67956 98889-51166 98141-80354

ਸਹਿਯੋਗੀ : ਸਮੂਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਅਤੇ
ਮੈਨੇਜਰ : ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ

‘ਸੋ ਕਹੀਅਤ ਹੈ ਸੂਰਾ’ ਬਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰੀ (ਮਾਰਚ ਮਹੀਨਾ) ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਬੱਚੇ

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ : ਉਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਉਮਰ 14 ਸਾਲ, ਜਮਾਤ ਨੌਵੀਂ, ਬੀ.ਕੇ.ਜੇ.ਐੱਸ. ਐਪਲ ਓਰਚਰਡ ਸਕੂਲ ਫ਼ਗਵਾੜਾ।

ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ
1000 ਰੁਪਏ+ਟੈਬਲੇਟ

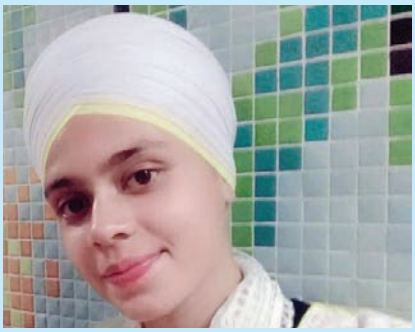

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ : ਪ੍ਰਭਲੀਨ ਕੌਰ, ਉਮਰ 14 ਸਾਲ, ਜਮਾਤ ਨੌਵੀਂ, # ਸੀ-90, ਗਣੇਸ਼ ਨਗਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ
500 ਰੁਪਏ+ਟੈਬਲੇਟ

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ : ਸਿਮਰ ਕੌਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਤੀਜਾ ਇਨਾਮ
ਟੈਬਲੇਟ

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ‘ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ’ ਸਮੇਤ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪਾਵਨ ਰਚਨਾ ‘ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ’ ਦਾ ਕੰਨੜ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਡਤ ਰਾਓ ਧਰਨੇਵਰ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ‘ਕੇਂਦਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਵੈਸਾਖੀ’ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪ੍ਰੋ. ਪੰਡਤ ਰਾਓ ਧਰਨੇਵਰ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਫ਼ਗਵਾੜਾ, ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰਾ ਭਾਈ ਆਰ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘ।

RNI NO: PUNPUN/2015/61118

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਕੇਂਦਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਰਨ ਪਾਵਨ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਨੇੜੇ ਰੌਸ਼ਨ ਗਰਾਊਂਡ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 13 ਜੂਨ 2017 ਤੋਂ 17 ਜੂਨ 2017 ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

13 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ :

ਸ਼ਾਮ 06:30 ਵਜੇ ਤੋਂ 09:30 ਵਜੇ ਰਾਤ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਰਨ ਪਾਵਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨ ਹੋਣਗੇ।

14 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ :

ਸਵੇਰੇ 05:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 08:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਆਸਾ ਜੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਉਪਰੰਤ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਰਨ ਪਾਵਨ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ।

16 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ :

ਸਵੇਰੇ 05:00 ਵਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਦਿਵਸ ਸੁਹੇਲਾ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 02:00 ਵਜੇ ਤੱਕ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਰਨ ਪਾਵਨ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਨੇੜੇ ਰੌਸ਼ਨ ਗਰਾਊਂਡ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਖੇ।

ਰੈਣਿ ਸਬਾਈ ਕੀਰਤਨ 16 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ : ਸ਼ਾਮ 06:30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 17 ਜੂਨ 2017, ਦਿਨ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ 05:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਣਗੇ।

ਸੰਗਤ ਦੀ ਧੂੜ ਦੇ ਜਾਚਕ

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ।

ਮੋਬਾਇਲ : 94177-48783, 94643-22093, 99884-41535, 98154-82205, 94177-60601.